چەند وێنەیەک لە ژیانی تابعین

ئامادە و کۆکردنەوەی

عبداللّه خاکی

التابعين

بسم الله الرحمن الرحيم

ناسنامەی کتێب

ناوی پەرتوك: " چەند وێنەیەك لە ژیانی تابعین"

نووسینی: " عبد الرحمن رأفت پاشا "

وەرگێڕانی: " باوکی زوبێر"

ئامادە و کۆکردنەوەی: " عبدالله خاکی "

دیزانینی ناوەوە: " عبدالله خاکی "

دیزاینی بەرگ: " باوکی عبدالرحمن"

پێشەکی

الحمدلله‌رب العالمين الصلاة والسلام على قائد المرسلين محمد (ﷺ) و على اله و أصحابه و من تبعه بإحسان إلى يوم الدين.
اللهم أرِنا الحقّ حقًا وارزقنا اتباعه, وأرِنا الباطل باطلاً وارزقنا اجتنابه.
أمابعد:
برايان و خوشكانی بەرێزم ئەم نامیلكەی لەبەردەستانە چەن وێنەیەک لە ژیانی ئەو(تابیعیە) بەرێزانەدا کە ناسراون بە پیشینە چاکەکانی ئومەت باس ئەکەین بۆ ئەوەی پەندو عیبرەت وەربگرین وەکەمێ پشوو بدەین لە چەرمەسەریی ئەم ژیانە تاویک یادی خوای پەروەردگارمان بهێنێتەوە یاد، وە بەراستی زانین و شارەزابوونی ژیانی ئەم بە ریزانە زیاتر لە خواترسان و بەکەم زانینی ئەم دونیایەمان پێ ئەگات و هانمان ئەدەن بۆ تێکۆشان و کۆشش‌کردن بۆ دوارۆژی نەبڕاوەی بەهەشت، کە بەڕاستی ئەمانە چۆن ژیانی دونیایان خستە ناودەستیان نەوک بیخەنە ناو دڵیان بۆیە دونیا زۆر لایان بێ نرخ بوو، وە خوا پەرستی ئەم (تابیعیە) بەرێزانە هاوەڵە بەرێزەکانی پێغەمبەریان (ﷺ) سەرسام کردبوو کەچۆن ئەمانە پێغەمبەریان (ﷺ) نەبینوە وە ئەم هەموو خواپەرستیە ئەکەن، جا بەرێزان فەرموون با بچینە خزمەت ژیانی ئەم کەلە پیاوانەی ئیسلام کە چۆن نمونەی پێشەنگ و پێشەوان بۆ موسوڵمانان.
لە کتێبی **(صور من حياة التابعين)** واتە: (چەند وێنەیێک لە ژیانی تابیعیە) بەرێزەکان نووسەری بەرێز: (عبدالرحمن رأفت پاشا) کە

نووسەرێکی عەقیدە پاك و باوەڕ پێکراوە لە نێو موسوڵمانان بۆیە بەرێز: (باوکی زوبێر) هاستا بوو بە وەرگێڕانی بەلام کۆنەکرابوویەوە لە شێوەی نامیلکە، بەلکو بابەت بابەت لە ماڵپەر و سایەت و تۆڕە کۆمەلایەتیە کان بڵاوکرابوویەوە، کاتێك خوێندمەوە گاریگەر بووم پێی بۆیە ساڵی (٢٠١٦) ژیانی گشتیانم کۆکردەوە لە نامیلکەیەك و دووبارە پێدا چوونەوەم بۆ کرد، پێم باشبوو نەفەوتێ و لە نامیلکەیەك گشتیان کۆبکەمەوە تاکو موسوڵمانان سوودی لێ وەرگرن و چاو لەم کەلە پیاوانەی ئیسلام بکەن، بەبێ ئەوەی وەرگێڕ بناسم دواتر بەرێزیان (الله تعالی بی پارێزێ) خۆیان نامەیان بۆ ناردم و خۆی پێناساندم و دەستخۆشی و دوعای خێری بۆ کردم بۆ ئەوەکارمان، داواکارین لە الله تعالی ماندووبوون و شەونخونیمان بۆ بکاتە مایەیی بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خۆی و چوونە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەت و بەردەوام بوون لەسەر ڕێبازی ئیسلام و پێغەمبەری ئازیز (ﷺ) و پێشینە چاکەکانی ئومەت امین ...

بەندەی الله تعالی: عبدالله خاکی.

١/٥/٢٠٢٠ هەینی

هەشتی ڕەمەزان

وێنەی یەکەم

{عەتایی کوڕی ڕەباح}

سەلەمەی کوری کوهەیل دەفەرمووێت: هیچ کەسێکم نەبینوە زیاتر زانیاری لەبەر خوای گەورە وەربگرن جگە لەم سێ کەسانە (عەتا - وە تاوس - موجاهید.

ئێمە ئێستا لە دەی کۆتایی مانگی زوالحیجەین سالی نەوەد و حەفتی کۆچین، وە مالی الله زمەی دێت بە حاجیان لە هەموو شوێنێکەوە بەسواری ئەسپەوە، وە بە گەنج و پیاوی پیرو ژن و پیاو، ڕەش و سپی و عەرەب و عەجەم و سەرۆک و خەلک و هەموی بوونەتە میوانی مالی خوا میوانی خوای هەموو جیهانیان بە دڵێکی جۆش و خرۆشەوە وە ئەوەتا خەلیفە (سلیمان کوری عبد الملک) کاربەدەستی خەڵکی هاتوە وەک ئەم خەڵکە سەر کۆت و پێ خاوس وەک ئەم خەڵکە ئەسورێتەوە وە لە دوای ئەوەوە دوو کورەکەی بوون زۆر جوان و قەشەنگ بوون وە کاتیک خەلیفە لە سوران بەچوار دەوری (کەعبە) سورایەوە تەواو بوو ئاماژەی بە یەکیک لەدار دەستەکانی دا گووتی: ئەمە برادەرەکەتان لە کویە ؟

گووتیان: گەورەم ئەوەتا وانوێژ ئەکات لەلای رۆژئاوای (مزگە وتی حەرام) وەخەلیفە چوە لای ئەم شوێنەی کەئاماژەی بۆکرا وە لەپشتیەوە دوو کورەکەیەتی وە داردەستەکانی ویستیان ڕێگای بۆخۆش بکەن بۆئەوەی بە خۆشی بچێتە پێشەوە بەلام ئەم گووتی:

(واز بهێنن منیش وەک ئەم خەلکە وام کەس گەورەتر نیە لە کەس تەنها بە لە خواترسان نەبێت) وە لەوانیە کەسێکی هەژار کورتەک لە رەنگێ و شەروال لەرەنگێ بەلام لەخوا ترس خوای گەورە لێی وەربگرێت لە ئێمە وەرنەگرێت، دوایی چوو بۆ لای کابراکە هێشتا لەناو نوێژدا بوو خەریکی کرنۆش بردن بوو وە خەڵکیش لەدوایەوە دانیشتبوون و لەم لاو لای خەلیفە چووە شوێنێک دانیشت لە گەل دوو کوڕەکەی، دووکوڕەکەی زۆر بەوردی تەماشایان ئەکرد، کە کابراکە نوێژەکەی تەواو کرد تەماشایانی کرد پیاوێکی (ڕەش پێست) ی لووت گەورە ئەگەر دانیشتبا وەک قەل وا بوو، دوایی کابرا بەلای چاوی تەماشای لای خەلیفەی کرد خەلیفە سەلامی کرد، ئەویش ولامی دایەوە دوایی خەلیفە پرسیار گەلی لێ کرد لەبارەی حەجەوە ئەویش هەموی وەڵام دایەوە هەر وەڵامێکی بە ئایەتێک یان فەرمودەیەکی پێغەمبەر (ﷺ) بوو، وا بە تێر و تەسەلی وەڵامی ئەدایەوە خەلیفەی سەرسام کردبوو دوایی خەلیفە، گووتی: خوای گەورە پاداشتی خێرت بداتەوە.

وە بە خۆی و دوو کوڕەکەی ڕۆیشتن بۆ لای سەفا و مەروا گەنجێک هاواری کرد ئەم ساڵ کەس فتوا نەدات لە حەج جگە لە (عەتایی کوڕی رەباح) نەبێت، ئەگەر ئەو لێرە نەبوو (عبداللّٰه کوری نەجیح) دوو کوڕەکەی خەلیفە گووتیان: باوکە گیان چۆن کەسێک کە لە ژێر دەستی خەلیفە دابێت، وە بلێت نابێت کەس فتوا بدات جگە لەم دووانە نەبێت؟ وە کاتێک تۆ پرسیارت لە (عەتا) کرد ئەوها بەم شێوە وەڵامی

دایەوە، تۆ گەورەی هەموو موسوڵمانانی، خەلیفەش گووتی: کوڕەکانم ئەوەی کەبینیتان وەچۆن زەلیل و زەبون بووین لەژێر دەستیا ئەوا (عەتایی کوری رەباحە) ئەو کەسەی کە زانستی لە (عبداللە کوری عەباس) هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) وەرگرتبوو، دوایی گووتی: (کوڕەکانم فێرە زانست بن چونکە بەزانست خەڵکی بێ قیمەت بەقیمەت ئەبێت وەبەندە ئەبن بە پادشا)، سولەیمانی کوری عبدالملک هەلەی نەکرد لەم قسانەی چونکە عەتا خاوەن ئەم زانستە گەورەیە بوو، و عەتا بەندەی یەکێک لە ئافرەتەکان بوو لە (مەکە) بۆیە هەر لەمنداڵیەوە دەستی کرد بە گەران بەدوای زانست بۆیە ژیانی خۆی کردبووە سێ بەش.

بەشی یەکەم: بۆ گەورەکەی خزمەتی ئەکرد.

بەشی دووەم: بۆ خوای پەروەردگار جوانترین عیبادەتی ئەکرد

بەشی سێیەم: فێربوونی زانست بوو لەسەر دەستی هاوەڵە بەرێزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بوو لەوانە وەکو: (عبداللە کوری عومەر، عبد اللە کوری عەباس، عبد اللە کوری زوبێر) و چەند هاوەلێکی بەرێزی تر، بۆیە دڵی پرببو لە زانستی شەرعی بۆیە گەورەکەی کاتێک بینی ئەم گەنجە خۆی فرۆشتوە بەخوای پەروەردگار ئازادی کرد لە بەر خاتری خوای گەورە بۆیە لەم کاتەوە (عەتا) هەلسا ماڵی خوای کردە جێگای خۆی تێیدا فێرە زانست ئەبوو، زانستی فێرە خەڵک ئەکرد خواپەرستی تێدا ئەکرد تاوەکو مزگەوت ببوە ماڵی (عەتا) بۆ ماوەی چڵ ساڵ ئەوندە فێرە زانست ببو

تاوەکو ساڵێکیان لە کاتی حەج خەڵک پرسیاریان لە هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) ئەکرد (عبداللە کوری عومەر) ئەم هاوەڵە بەرێزەی پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: (من سەرم سورماوە لەخەڵکی مەککە ئەم هەموو پرسیارە لەمن ئەکەن وە لەناو ئێوە عەتای کوری رەباح هەیە)

وە (عەتا) ئەم هەموو زانستەی کە هەیبوو وا دەستی نەکەوتبوو تەنها بە دوو شت نەبێت:

یەکەم: دەسەڵاتی بەسەر نەفسی خۆی داگرتبوو هیچ رێگایەکی نەهێشتبوویەوە بۆ ئەوەی بەهەوەسی خۆی بلەوەرێ لەوەی کە هیچ سوودی نیە .

دووەم: دەسەڵاتی گرتبوو بەسەر کاتی خۆی لە شتی بێ سوود بەفیرۆی نەئەدا چونکە کات زۆر گرنگە .

ئەوەتا (محمد کوری سوقە) ئەفەرمووێت: جارێکیان دانیشتبووم لەلای (عەتا) پێ گووتم: گوێ بگرە بە ئامۆژگاریەکت بکەم، فەرمووی: (کوڕی برام ئەوانەی پێش ئێمە زۆر ڕقیان لەقسەی زیادو بێ سوود بوو، ئەڵێ منیش گووتم: قسەی زیاد چیە ؟؟ گووتی: جگە لە قورئان و سوونەتی پێغەمبەر (ﷺ) ئەیان کووت: ئەمە قسەی زیادە بەڵام تێگەیشتنی فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) چۆن گێردراوتەوە چۆن راڤە ئەکرێت یاخوت فەرمان کردن بە چاکە و نەهی کردن لە خراپە یاخود فێربونی زانستێک کە لەخوا نزیکت بکاتەوە یان ئیش و کارێک کە سوودی هەبێت بۆ دونیا، دوای رووی تێکردم گووتی:

ئایا ئەتوانی باوەڕ نەکەی کە خوا ئەفەرموێت: (دوو فریشتەتان لەگەلە هەموو شتێک ئەنوسن)

(إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ)[١] واتە:کاتێک دوو فریشتە چاودێرەکەی ئادەمیزاد کەلەلای ڕاست و چەپیەوە دانیشتوون، هەموو گوفتارو کردارێکی تۆمار دەکەن بەدە.

(مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌي)[٢]واتە: هەر قسەیەکی لەدەم دەردەچێت خێرا چاودێرێکی ئامادە، تۆماری دەکات.

دوای گووتی: توخوا یەکێک لەئێمە شەرم ناکات پەرتوکی کردەوەکانی پیشان بدرێت هیچ شتێکی لە ئیش و کاری دونیای تێدا نیە و نە کردەوەیەکی بە سودی رۆژی دوای تێدا نیە .

وە دونیا بەهەموو شێوەیەک ڕووی تێکربوو بەلام ئەم پشتی لەدونیا کردبوو هەمووژیانی یەک کراسی هەبوو بایی پێنج درهەم بوو، وە خەلیفەکان بانگیان کرد بۆ برادەرایەتی بەڵام ئەو رەتی کردەوە ئەترسا لەوەی کە ژیانی دونیا هەلی بخەلەتێنێ.

ئەوەتا (عوسمانی کوری عەتای خوراسانی) ئەگێرێتەوە ئەفەرمووێ: لەگەڵ باوکم بوم بەرەو شاری (دیمەشق) بەرێ ئەکەوتین بۆ لای خەلیفە (عبدالملک کوری مەروان) کەنزیک کەوتینەوە لە شار کابرایەکمان بینی لە سەرپشتی گوێ درێژێک بوو، کراسێکی لەبەربوو

[١] - سورەتی ق ئایەتی (١٧)
[٢] - سورەتی ق ئایەتی (١٧)

ئەڵێ منیش پێکەنیم، گووتم: باوکە ئەمە کێیە ئەم کابرایە ؟ باوکم فەرمووی: بێ دەنگ بە ئەمە گەورەی زانایانی حیجازە (عەتای کوری رەباحە) هاتنە خوارەوە لەگەڵ باوکم ئەم لاولای یەکتریان ماچ کرد دوای سواری پشتی گوێ درێژەکە بونەوە، دوای چونە پێش دەرگای خەلیفە باوکی گووتی: ئەگەر لەبەر (عەتا) نەبوایە نەیان ئەهێشت من بچمە ژوورەوە ئەلێت کاتێک چووینە ژوورە خەلیفە گووتیە: (عەتا) فەرموو فەرموو تاوەکو لە سەر کورسیەکەی خۆی دای نا وە خەڵکی زۆر نەجیب دانیشتبوون بێ دەنگ بوون ئینجا خەلیفە گووتی: فەرموو ئەی باوکی موحەمەد چیت پێویستە با بۆت جێبەجێ بکەین ؟

ئەویش فەرمووی: ئەی گەورەی باوەرداران: خەڵکی مەککە ماڵی خوای گەورە دراوسی پێغەمبەر (ﷺ) پارەو مال و سەروەتیان بدەرێ و یارمەتیان بدەرێ.

خەلیفە گووتی: بنووسە بۆیان مال و سەروەت و پارە، دوای گووتی: هیچی ترت ناوێت ئەی باوکی موحەمەد ؟

گووتی: بەڵێ ئەی ئەمیری باوەرداران:

خەڵکی (حیجاز و یەمەن) ئەوان ئەسلی عەرەبن .

خەلیفە گووتی: بنووسە پارە و ماڵ بۆیان، دوای هیچی ترت ناوێت ئەی باوکی موحەمەد ؟

فەرمووی: بەڵێ یارمەتی موجاهیدان بدە ئە وان ئەم ئاینەیان پاراستوە

خەلیفە گووتی: بنووسە پارەو مال بۆیان، دوای هیچی ترت ناوێت ئەی باوکی موحەمەد ؟

گووتی: داوا کارم لە ئەهلی زیمە جولەکە و گاورەکان ئەوندە کاری گرانیان پێ نەکرێت.

خەلیفە گووتی: بنووسە هیچی تر کاری گرانیان پێ نەکرێت .

خەلیفە گووتی: هیچی ترت ناوێت ئەی باوکی موحەمەد ؟

گووتی: بەلێ ئەی خەلیفە لەخوای گەورە بترسە، وە بزانە تۆ بە تەنها دروست کرای و بەتەنها ئەمریت وە بەتەنها زیندوو ئەکرێتەوە وە بە تەنها حیسابت لەگەڵ ئەکرێت.

خەلیفە (هشام) کەوتە سەر چۆک و گریا.

دوایی (عەتا) هەلسا ئەلێت: منیش لەگەڵی هەلسام کاتێک گەیشتینە لای دەرگا کابرایەک هات و یەک کیسە پارەی هێنا و گووتی: خەلیفە ئەمەی داوە بەمن (عەتا) گووتی: زۆر دوورە من وەری بگرم ئەوەتا خوای گەورە ئەفەرمویت: هیچ داوای ماڵ و سامانتان لێ ناکەم بەڵکو داوای پاداشت لە خوای گەورە ئەکەم.

ئینجا سوێند بە الله تعالی لای خەلیفەی بەجێ هێشت یەک قوم ئاوی نەخواردەوە.

وە دوای (عەتا) تەمەنی گەیشتە نزیکەی سەد ساڵ هەموی بەسەر برد بە پەرستن و گوێڕایەلی الله تعالی و فێربونی زانست و بلاوکردنەوەی

زانست نزیکەی (حەفتا) حەجی کرد حەفتا جار لەکێوی عەرەفات داوی لە اللە تعالی کرد کە لەگوناهەکانی خۆش بێت.
ئێمەش داوا لە اللە تعالی ئەکەین لێمان خۆش بێت وە بەدوایی رێگا و مەنهەجی ئەم کەلە پیاوانە بکەوین.

وێنەی دووەم:

{عامری کوڕی عبد الله تەمیمی}

الله پەرستی دونیا نەویست.

عەلقەمەی کوری مەرسەد دەفەرمووێت: هەشت کەس دونیایان نە ئەویست یەکێکیان لەوانە(عامر بن عبد الله التميمي.

ئێمە ئێستا لەساڵی چوارەمی کۆچین وە هاوەڵە بەرێزەکان و تابعیە پیاو چاکەکان بەفەرمانی پێشەوا(عومەری کوری خەتاب) الله لێی رازی بێت (شاری بەسەرە) بنیات ئەنێن بۆ ئەوەی بیکەنە بنکەی سەربازی و پێگەی موجاهیدان بۆ هێرش کردنە سەر (فارسەکان) وە بیکەنە لوتکەی بانگەواز بۆ دینی الله تعالى وە خەڵک لە هەموو شوێنێکەوە رووی تێ ئەکات خەڵکانێک لە (مەککەوە) هەندێکی تر لە (یەمەن) لەم کۆچکەرانە کە لە (حیجازە)وە روویان تێکرد گەنجێکی زۆر جوان و قەشەنگ کەناوی(عامری کوری عبدالله تەمیمی) یە عامر ئەم گەنجەی کە دەمو و چاویێکی روناکی هەبوو، زۆر دڵ ساف لە الله ترس ئەمیش هاتبوو، بۆ ئەوەی بەرگری لەدینی الله تعالى بکات تەمەنی خۆی بۆ خزمەتی رێگای ئیسلام تەرخان بکات، بۆیە کۆچی کردە ئەم شارە وە (بەسرە) لەو کاتەدا دەوڵەمەندترین شار بوو، چونکە ئەم هەموو (دەسکەوت)ی شەری پێ ئەگەیشت لە کاتێک موسوڵمانان هێرشیان ئەکردە سەر (فارسەکەن).

بەلام (عامر) هەرگیز و هەرگیز رووی لە دونیا نە ئەکرد، وە لەم سەردەمەدا هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر(ﷺ) (ئەبو موسای ئەشعەری) لە (بەسرە)دا سەرکردەی ئەم شارەبوو وە پێشەوای شەربوو، و پێش نوێژیان بوو فێرکەری ئاینەکەیان بوو ئەم گەنجە بەرێزە شەو و رۆژ گەرماو و سەرما شان بەشانی هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر(ﷺ) (ئەبو موسای ئەشعەری) بوو لێ جیاواز نە ئەبوویەوە، بۆیە ئەم گەنجە بەرێزە لە دەمی ئەم هاوەڵە بەرێزە هەموو (قورئانی پیرۆزی) لەبەرکرد و چەندین فەرموودەی پێغەمبەری (ﷺ) لێ وەرگرت کە ئەم هەموو زانیاریەی لێ وەرگرت ئەم گەنجە بەرێزە ژیانی خۆی کردبووە سێ بەش:

بەشی یەکەم: فێرکردن و تێگەیاندنی خەلک لە قورئانی پیرۆز لە مزگەوتی شاری (بەسرە).

بەشی دووەم: لە خواپەرستی و شەونوێژ و بەرۆژو بونی تاوەکو ماندوو ئەبوو .

بەشی سێیەم: جەنگ و کوشتار لەپێناوی خوادا تاوەکو یەک جەنگ نەما ئەم گەنجە بەژداری تێدا نەکات .

بۆیە لەشاری بەسرە ناسرابوو بە (الله پەرستی دونیا نەویست) بۆچی نا ئەوەتا یەکێک لەپیاوانی شاری بەسرە ئەگێرێتەوە کە جارێکیان لەگەڵ (عامر)دا لە یەکێک لەجەنگەکان بووین کاتێک شەو داهات (عامر) م بینی، چووە ناو چەند دارێکەوە لە لێوار ئاوێکەوە بوو خۆی حەشار دا. ئەلێ منیش چووم بەدوای دا بزانم ئەم کابرایە چی ئەکات ئەم خەڵکە پێ

ئەڵێن: (اللە پەرستە دونیا نەویستەکە) ئینجا (عامر) کەوتە نوێژکردن و پارانەوە نەم بینوە لە کەسێکی تر وەک ئەم باشتر نوێژ بکات ئەوەندە بەجوانی نوێژی ئەکرد ئنجا کە لەنوێژەکە تەواوبوو دەستی بە پارانەوە کرد یەکێک لەپارانەوکانی ئەوەبوو دەیفەرموو: (خوایە تۆ منت دروستکرد بەفەرمانی خۆت ئینجا منت هاوێشتە ناو ئەم هەموو و تاقی کردنەوە دوای فەرمانم پێ ئەکەی کەخۆم بگرم خوایە چۆن خۆم پێ ئەگیرێ؟ ئەگەر تۆیارمەتیم نەدەیت ئەی خوای بەدەسەلات؟

خوایە تۆ ئەزانی ئەگەر ئەم دونیایە هەموی موڵکی من بێت دوای داوام لێ بکرێت لەپێناوی تۆببەخشم ئەوا ئەی بەخشم، خوایە من ئەوها تۆم خۆش ویستوە کەهەرچی ناخۆشی و تاقیکردنەوەم بەسەر دێت لای من ئاسانی کردوە ووای لێکردوەمە کە رازی بم بەهەموو قەزاو قەدەرێک هەرکاتێک بەسەرم دێت) ئینجا کابرای خەڵکی بەسرا، گووتی: من خەوم لێ کەوت دوای هەلسام بینیم هەر ئەپارێتەوە ئینجا نوێژی بەیانی کرد و دەستی بەپارانەوە کرد گووتی: (خوایە وا بەیان هات و خەڵک داوای خێر و بێری تۆ ئەکەن وە پێویستی من ئەوەیە لێم خۆشبیت خوایە پێویستی من و ئەوان جێبەجێ بکە، خوایە من سێ شتم داواکرد لە تۆ دوانیانت داوە بە من بەڵام یەکیان ماوە خوایە سێ یەمیانم پێ بدە بۆ ئەوەی جوانتر بتپەرستم)

ئەلێت ئینجا هەڵسا لەشوێنی خۆی وچاوی هەڵبری منی بینی، گووتی: برای بەسرایەکەم دیارە ئەم شەو بەدوای منەوە بوویت ؟

ئەڵێ منیش گووتم: بەڵێ

(عامر) گووتی: برام هەر چیەکت لەمن بینیوە با ئەمانەت بیت وە بیشارەوە خوای گەورە بتپارێزت.

ئەلێت منیش گووتم: بە اللە ئەگەر پێم نەلێت ئەم سێ شتە چیە؟ کە داوت لە خوای گەورە کردوە بەهەموو خەڵک ئەلێم.

(عامر) گووتی: بەس توخوا بەکەس مەلێ، بەڵام کەزانی من پێ دائەگرم گووتی: باشە بەلام بەمەرجێک بەکەس نەلێ.

کابرای بەسرای گووتی: باشە پەیمان بێت بەکەس نەلێم تاماوم لەژیان.

(عامر) گووتی: ئەمانە بوون:

یەکەم: (عامر) گووتی: من زۆر ئەترسام لە ئافرەت کە تووشی تاقی کردنەوە ببم داوام کرد خوای گەورە خۆشەویستی ئافرەت بباتە دەرەوە لە دڵم کردی ئێستا چ ئافرەتێک ببینم چ دیوارێک .

دووەم: داوام کرد لەخوای گەورە کە جگە لە اللە نەبێ لەکەسی تر نەترسێم ئەمەشی بۆ جێبەجێ کردم ئێستا جگە لە خوا نەبێت لە کەسی تر ناترسم نە لە ئاسمان و نە لە زەوی .

سێیەم: داوام کرد لە خوای گەورە خەو لە چاوانم نەهێلی بۆ ئەوەی بە شەو و بە ڕۆژ بی پیرستم بەڵام خوای گەورە ئەمەیانی جێبەجێ نەکرد .

کابرای بەسرای ئەڵێ منیش گووتم: کەمێ بەزەییت بەخۆتا بێتەوە تۆ بەشەو خوا ئەپەرستی بەرۆژی باش نیە بۆ خۆت و بەهەشت زۆر

بەکەمی بە دەست دێت بەوەی کە تۆ ئەی کەیت و ئاگری دۆزەخ زۆر بەکەمی ئەتوانی خۆتی لێ بپارێزێت بەوەی کە تۆ ئەنجامی ئەدەیت .

(عامر) گووتی: بەخوا من لەرۆژی پەشیمان بونەوە ئەترسم ئەوکات پەشیمان بوونەوە داد نادات سوێند بە اللّٰه هەول ئەدەم بۆخوا پەرستی تا یەک نەفەسم لەژیان مابێت ئەگەر قورتارم بوو لەئاگر ئەوا بە بەزیی خوای دلۆڤانە و ئەگەر قورتارم نەبوو ئەوا بەکەم تەرخەمی خۆمی ئەزانم .

وە ئەم کەلە پیاوە تەنها خواپەرستی شەو نەبوو بەلکو سوارچاکی رۆژ بوو لەجەنگ و جیهادا هەرجەنگ و جیهادێک رووی بدایا ئەوا پێشەنگی ئەو جیهادە بوو. ئەگەر بەرێ بکەوتبایە بۆهەرجیهادێک ئەی گووت: من سێ مەرجم هەیەبۆ برادەرایەتی ئێوە:

یەکەم: من ئەبم بە خزمەتکاری ئێوە نابێت کەس خزمەتی ئێوە بکات جگە لەمن .

دووەم: نابێت جگە لەمن کەسی تر بانگ ببێژی بێت تەنها خۆم بانگ بدەم .

سێیەم: من بەگوێرەی توانا مەسروفی ئێوە ئەکەم .

ئەگەر رازی ببوان ئەوا ئەرۆیشت لەگەلیان ئەگینا نە ئەرۆیشت، وە ئەم کەلە پیاوە لە هەر شوێنێ ناخۆش بوایە جەنگ گران بوایە (عامر) ت ئەبینی، بەڵام لەگەڵ ئەمەدا خۆی ئەپاراست لە (دەسکەوت) کاتێک لە جەنگ دائەگیرا ئەوەتا پاش جەنگی (قادسیە) کاتێک هاوەڵی بەرێزی

پێغەمبەر(ﷺ) (سەعدی کوری وەقاس) فەرمانی کرد بە (عەمری کوری موقرەن) کە دەسکەوتی جەنگ کۆبکاتەوە دەسکەوتێکی زۆریان هێنا لە کاتی جەنگ دەست موسوڵمانان کەوتبوو، لە دەسکەوتەکانی پادشای فارسەکان (کیسرا) ئینجا موسوڵمانان خەریکی کۆکردنەوەی بوون، ئینجا دابەش کردنی دیتیان کابرایەک لەم لاوە هات یەک (مەنجەل)ی زێری پر لەدوور و گەوهەری هێنا، دای نا لەبەردەم بەرپرسەکە کابرا لێ پرسی ئەمە چیە؟ گووتی: لەفلانە جەنگدا گروتومە فەرموو: من نامەوێت بیخەرە ناو ماڵی موسوڵمانان، دوایی پێیان گووت: ئەی هیچت بۆخۆت نەبردوە؟ (عامر)فەرمووی: ئەم مەنجەلە کە ئەیبینن لای من زۆربێ نرخە بە الله هەرچی ماڵ و موڵکی فارسەکان لای من هیچ نرخێکی نیە، وە سوێند بە الله ئەگەر ماڵی موسوڵمانان نەبوایە ئەوا لەشوێنی خۆی بەرزم نەدەکردەوە، دوای گووتیان: باشە تۆ کێ ؟ گووتی: نابە الله نە بەئێوە ئەلێم سوپاسم بکەن و نە بەخەڵکی تریش ئەلێم بۆ ئەوەی باسم بکەن دوای رۆیشت، ئەوانیش کابرایەکیان بەدوایدا نارد، دوای کابرا کە پرسی پێیان گووت: نای ناسی؟ ئەمە (دونیا نەویستی شاری بەسرایە عامری کوری عبدالله تەمیمەیە. بەڵام ژیانی (عامر) هەر وا نەبوو کە زانیتان بەلکو لەسەر گووتنی وشەی (حەق) چەندین جار تووشی ناخۆشی بووە وە دەربەدەر بووە، بەڵام ئەم هەر بەردەوام بووە لەسەر گووتنی وشەی حەق ئەوەتا جارێکیان لەشاری بەسرا (پۆلیس) یێکی بینی ملی کابرایەکی ئەهەلی (ذیمە) گرتبوو رای ئەکێشا و کابرا

هاواری ئەکرد ئەی کۆمەڵی موسوڵمانان فریام کەون بگەنە ئەو کەسەی کە لەژێر پەیمانی الله پاشان پێغەمبەرە (ﷺ) ئەی هاوار فریام کەون (عامر) هات گووتی: پارەت داوە؟ گووتی: بەڵێ ئینجا روی لەکابرای پۆلیس کرد، گووتی: چیت لێ ئەوێت؟

گووتی: ئەمەوێت بێت باغ و باغات خاوێن بکاتەوە (عامر) گووتی: ئەم ئیشەت پێ ئەکرێت ؟ گووتی: نەخێر چونکە توانام نامێنێت بۆ ئەوەی بژێوی ماڵ و مناڵم پەیدابکەم، ئینجا (عامر) گووتی: بەری بدە کابرای پۆلیس گووتی: بەری نادەم ئینجا (عامر) هاواری کرد ئەی خەڵکینە وەرن فریام بکەون خەڵک لێیان کۆبونەوە کابرای (ذیمە)یان لەژێر دەستی دەرهێنا، ئینجا ئەفسەری پۆلیس کە شکایەتی کرد لای سەرکردەی شاری بەسرە گووتی: (عامر) کابرایەکە دەرچوە لەژێر فەرمانی ئەمیری باوەرداران وە کابرایەکە (ژن) ناهێنێت و گۆشت ناخوات لەگەڵ پەنیر و نایەتە مەجلیسی گەورە پیاوان لەم تۆماتانە دایانە پال (عامر) ئەویش گەیاندی بە خەلیفەی ئیمانداران،

(عوسمانی کوری عەفان) خوا لێ رازی بێت، فەرمانی کرد بە سەرکردەی شاری بەسرە کە بانگی (عامر) بکات وە لێکولینەوەی لەگەڵ بکات ئایا ڕاستە یان نا ؟ سەرکردەی شاری بەسرە بانگی کرد، گووتی: ئەمیری ئیمان داران پێ راگەیاندوم کە ئەم تۆمەتانەی دراونەتە پاڵ تۆ ئایا ڕاستە یان نا؟ ئەویش گووتی: فەرموو گووتی:

(سەرکردەی موسوڵمان): ئایا راستە تۆ ژن ناهێنیت و ئەتەوێت لابدەیت لەسووننەتی پێغەمبەر (ﷺ) ؟

(عامر): نەخێر شایەتی ئەدەم رەبەنیەتی نیە لە ئاینی ئیسلام بەلام وە من لام نەداوە لەسووننەتی پێغەمبەر(ﷺ) بەڵام من یەک نەفسم هەیە لەژیان ئەویش ئەمەوێت بیکەمە قوربانی الله تعالی، وەمن لەوە ئەترسم کە ژن هێنان رێگام لێ بگرێت لە جەنگ و تێکۆشان.

(سەرکردەی موسوڵمان) : ئەی باشە بۆچی گۆشت ناخویت ؟

(عامر) : گووتی: نەخێر ئەگەر بەدەستم کەوت و دڵم چوو بۆی ئەوا ئەی خۆم ئەگەر نا ئەوا نای خۆم .

(سەرکردەی موسوڵمان): باشە ئەی بۆ پەنیر ناخۆیت ؟

(عامر) : ئێمە لەگەڵ خەڵکی (مەجوس) ئاگر پەرستەکان زۆر نزیکین وە ئەوان جیاوازی ناکەن لە نێوان (هێون) ی ئاژەلی مرداربوو و ئاژەڵی زیندوو بۆیە ئەترسم هی ئەم ئاژلانە بێت کە مردووە ئەگەر دوو شایەتی موسوڵمان گووتیان: ئەوا هی ئاژەڵی زیندوە ئەوا ئەی خۆم .

(سەرکردەی موسلمان): ئەی باشە بۆ نایەتە مەجلسی گەورە پیاوان ؟

(عامر): گووتی: خەڵک زۆرە کە ئیش و کاری بە دەسەلاتدار و گەورە پیاوان هەیە با بۆئەوان بێت واز بهێنن لەوانە کە نایانەوێت.

قسەکانی (عامر) یان بەرز کردەوە بۆ لای (عوسمانی کوری عەفان) ئەویش هیچی تێدا نەبینی کە پێچەوانەی ئەهلی سووننە و جەماعەت بێت، بەڵام ئاگری شەری نەکوژاندەوە بۆیە (عوسمانی کوری عەفان)

فەرمانی پێ کرد کەوا شاری بەسرا بەجێ بهێلێت بەرەو(شام) بکەوێتە رێ و فەرمانی کرد بە (موعاویەی کوری ئەبوسوفیان) کە رێزی لێ بگرێت و جێگایەکی بداتێ، ئینجا (عامر) رۆژی بەجێ هێشتنی خەڵکێکی زۆر هەر لە قوتابیەکان و برادەرکان هاتن بۆ ماڵئاوای و بەرێکردنی ئەویش گووتی: خەڵکینە من دوعایەک ئەکەم ئێوەش بڵێن ئامین خەڵکەکە هەمووی چاوی ئەبلەق بوو بێ دەنگ بوو ئاخۆ چ دوعایەک ئەکات چونکە دوعاکانی گیرا ئەبوو گووتی: (خوایە ئەوەی ئەم بوختان و درۆیانەی بۆ هەلبەستاوم و بۆتە هۆی ئەوەی من و برادەران لێک بکات و بۆتە هۆی ئەوەی لەولاتی خۆم دەربە دەربم خوایە من لێ خۆش بوم تۆش لێ خۆش بە و خوایە بی پارێزە لە دونیاو قیامەت خوایە من هەموو موسوڵمانان بخە ژێر رەحمەتی خۆت و لێمان خۆش بە ئەی خوای بەزەیی) چەند جوانە ئەم ووشانە دەبا ئێمەش ئەوا گەردەنی یەکتری ئازاد بکەین لە کەم و کوری یەکتری ببەخشین ئەگەر خۆمان پێ ئیمانداره،

ئینجا بەرێ کەوت بەرەو ولاتی (شام) جا لەویێش بەرەو ولاتی فەلەستین بەرێ کەوت (مزگەوتی ئەقسای) کردە شوێنی خۆی و کاتێک نەخۆشی مردنی بوو زۆر گریا، گووتیان: بۆ ئەگریت ئەی ئەوە نیە تۆ وات کر تۆ وات کرد ئەویش گووتی: (بەخوا بۆ ژیانی دونیا ناگرییێم و لە مردنیش ناترسم بەڵام ئەترسم لە سەفەری دوور و درێژ و کەمی زادە و زەخیرە، ئێوە نازانن من پێش ئێستا باوەڕەکەم کەم و زیادی کردووە نازانم بۆ ئاگری دۆزەخە یان بۆ بەهەشتی پان وبەرینە) ئینجا چاوەکانی بەرز

کردەوە بۆ ئاسمان و دوایین کۆتایی هەناسەی دا و روحی تەسلیم کرد. رەزای الله تعالى لە (عامر) و سەرجەم موجاهید و کەلە پیاوانی ئیسلام بێت.

وێنەی سێیەم:
{عورڕوەی کوڕی زوبەیر}

عبدالملک کوڕی مەروان دەیفەرموو: هەر کەسێک حەز ئەکات تەماشای پیاوێک بکات کەبەهەشتیە با تەماشای عورەوەی کوری زوبێر بکات.

ماڵی خوای گەورە ئەدرەوشایەوە بەتیشکی زێرینی ڕۆژ کە لەنێوان کاتی عەسر و ڕۆژئاوا بوون بوو، کەعبەی پیرۆز هێمنی باڵی بەسەردا کێشابوو، و دەنگی دوعاو پارانەوەی هاوەڵە بەرێزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) و تابعیەکان ئەهات و خەڵک بەهێمنی کۆببونەوە لە چواردەورەی زانا بەرێزەکان بۆ وەرگرتنی زانیاری ئاینەکەیان، وە لەتەنیشت روکنی یەمانی چوار گەنجی دەموچاو رووناک نەسەب پاک و دەم بە ویردو زیکری خوا دانیشتبون ئەت گووت کۆتری مزگەوتن دڵ پاک و خاوەن زانست ئەوانەش: (عبداللە کوری زوبێر وبراکەی موسعەبی کوری زوبێر و برایەکەی تریان عوروەی کوڕی زوبێر و عبدوالملک کوڕی مەروان) بە هێمنی لەنێوان خۆیان دا گووتیان: باهەر کەسێک لە ئێمە بخوازیت چ داوا ئەکات لە دونیا واتا ببێت بەچ لە دونیا ؟

عبداللە کوری زوبێر: من ئاواتم ئەوەیە ببم بە دەسەڵاتدار لە ناوچەی حیجاز.

موسعەبی کوڕی زوبێر: من ئەمەوێت ببم بە دەسەڵاتدار لەعیراق .

عبدوالملک کوڕی مەروان: بەڵام من لەئێوە بەتەماع ترم ئەمەوێت ببم بە خەلیفە لەدوای موعاوەیەی کوری ئەبو سوفیان (ڕەزای خوای لێ بێت) .

وە روویان کردە عوروەی کوری زوبێر گووتیان: تۆ بۆ بێ دەنگی حەز ئەکەیت ببیت بەچ لە دونیا ؟

عوروەی کوری زوبێر: فەرمووی: خوای گەورە بەرکەت بکاتە ئەوەی کە داواتان کردوە لە دونیا، بەڵام من ئەمەویت ببم بەزانایەکی ئیش کەر بۆ ئاینی اللّٰه و خەڵک لێم وەربگرێت قورئان و سووننەت و لەژیانی کۆتایی دا ڕەزامەندی خوای گەورە بەدەست بهێنم و بچمە بەهەشتەوە .

ڕۆژان هات و ڕۆژان ڕۆیشت عبداللّٰه کوری زوبێر بوە خەلیفە لەپاش مردنی یەزیدی کوری موعاویە و هەموو ناوچەی حیجاز و یەمەن و عیراق و خوراسانی کەوتە ژێر دەستی دوای کوژرا لەنزیک ئەم جێگایەی کە دانیشتبون .

و موسعەبی کوری زوبێر لەلایەن عبداللّٰه کوری زوبێر برایەوە ئەکرێت بە دەسەڵاتدار لە سەر عیراق وە ئەویشیان کوشت، وە عبدوالملک کوری مەروان بووە خەلیفە لەپاش مردنی باوکی موڵکی هەمو دونیای گرتە دەست ئەی بزانین عوروەی کوری زوبێر بو بە چ ؟؟؟

وەرن باپێکەوە بزانین چیرۆکی ئەم کەڵە پیاوە چیە ؟

عوروەی کوڕی زوبێر لەدایک بوونی یەک ساڵ مابوو لەخیلافەتی عومەر (ڕەزای خوای گەورەی لێبێت) لەیەکێک لەهەرە مالەکان کە نەسەب

پاک و دەست پاک و دیندار بوون، باوکی زوبێر کوری عەوام حەواری پێغەمبەری خوا (ﷺ) یەکەم کەس بو شمشێری راکێشا لەپێناوی اللہ تعالی و یەکێکە لەو دەکەسەی کە موژدەی بەهەشتیان پێ دراوە لەسەر دونیا، و دایکی (ئەسماء) کچی ئەبوبەکری سدیق (رەزای خوای لێبێت) و باپیری لە دایکیەوە ئەبوبەکری سدیق (رەزای خوای لێبێت) جێ نشینی پێغەمبەری خوا بوو (ﷺ) وە داپیرەی لە باوکیەوە (سەفیەی کچی عبدولمتەلب) ئامۆژنی پێغەمبەرە (ﷺ) وە پوری (عایشە کچی ئەبوبەکری سدیقە) خوای گەورە لەخۆی وباوکی رازی بێت، ئایا لەم نەسەبە شەریفتر هەیە جگە لە نەسەبی ئیمان و ئیسلام ؟

وە ئەم کەڵەپیاوە بۆ ئەوەی ئاواتەکەی بێتە دی هەڵسا بە داواکردنی زانستی شەرعی لەشوێن پێی هاوەڵە بەرێزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) ئەکەوت لەماڵەوەیان و دەرەوە و نوێژکردنیان و بۆ ئەوەی ئەم زانستە شەرعیانەیان لێ وەربگرێت تاوەکو فەرموودەی گێرایەوە لە (عەلی کوری تالیب و عبدالرحمن کوری عەوف و زەیدی کوری سابت و ئەبو ئەیوبی ئەنساری و ئوسامەی کوری زەید و سەعیدی کوری زەید و ئەبو هوریرە و عبداللہ کوری عەباس و نوعمانی کوری بەشیر و بەشێکی زۆری زانست لە پوری کا عایشە بوو رەزاو رەحمەتی خوا لەهەمویان بێت وەرگرت.

تاوەکو بووە یەکێک لەو حەوت زانایای شاری (مەدینە) کە خەڵک ئەگەر کێشەیان بۆ دروست ببوایە ئەهاتنەوە لای، و دەسەڵاتدارەکان پرس و رایان پێ ئەکردن لە ئیش و کاری دین و دونیا .

لەوانە (عومەری کوری عەبدالعەزیز) کاتێک بوە دەسەڵاتدار لەشاری مەدینە کە رەوان کرابوو لەلایەن (عبدالملک کوری مەروان) خەڵک هاتوو پێشوازیان کرد لە عومەر ئینجا نوێژی نیوەڕۆیان کرد ئینجا ئەم داوای کرد کە کە دە زانای شاری مەدینە ببینێت لە سەرەوەی هەموویان عوروەی کوری زوبێر بوو ئینجا پاشان بەخێر هاتنی کردن و پێشوازی لێ کردن و رێزی لێ گرتن و سوپاسی خوای گەورەی کرد گووتی: (من داوام لەئێوە کردوە بێن بۆ ئێرە بۆ ئیشێک کە پاداشت لەلایەن خوای گەورە وەرئەگرن وە ئێوە ئەبن بەپشتی من لەسەر ڕاستی و من نامەوێت هیچ ئیشێک بکەم بەبێ پرسی ئێوە و ئێوەش ئەبێت ئاگادار بن ئەگەر بینیتان یەکێک زوڵم لەوەی تر ئەکات یان بینیتان یەکێک لەپیاوانی من زوڵم ئەکات داوتان لێ ئەکەم ئاگادارم بکەنەوە) ئینجا عوروەی کوری زوبێر دوعای خێری بۆ کرد و هیوادار بوو کە سەر بکەوێت .

عوروەی کوری زوبێر ئەم زانستەی کە هەی بوو بەکردەوە جێبەجێ ئەکرد بە ڕۆژی گەرم بە ڕۆژوو ئەبوو بەشەوی تاریک شەو نوێژی ئەکرد زمان پاراو بوو بەزیکری خوای گەورە و زۆر برادەر بوو لەگەڵ قورئانی پیرۆز هەموو رۆژ سێ چارەکی قورئانی پیرۆزی ئەخوێندەوە لە موسحەف و شەویش ئەوەی تری مابوو لە بەری ئەخوێندەوە بەردەوام وابو هەر لەو کاتەی گەنجێکی ناسک تاوەکو پیربونی و مردنی نەزانراوە وازی لێ هێنابێت یەک جار نەبێت کەئێستا رونی ئەکینەوە ، عوروەی کوری زوبێر نوێژ ببووە گلێنەی چاوی ببووە بەهەشتی لەسەر زەوی ئەوەندە جوان

نویژی ئەکرد هەر لەراوەستانی و کرنۆش بردنی و قورئان خوێندنی زۆر دوور و درێژی ئەکردەوە، ئەوەتاجارێکیان کابرایەکی بینی جارێکیان نوێژی ئەکرد بەڵام نوێژەکەی زۆر کورت کردەوە، کە تەواو بوو، عورووەی کوری زوبێر پێ گووت: (کوڕی برام ئەوە هیچ کارێکت بەخوای گەورە نەبوو؟ بەخوا من هەموو شتیک داوا ئەکەم لەخوای گەورە تاوەکو خوێش داوا ئەکەم) ، عورووەی کوری زوبێر زۆر دەست کراوە بوو لەخێر کردن تاوەکو ئەگێرنەوە کە لەشاری مەدینە جوانترین بێستانی هەبوو کە هیچ بێستانیک لەم شارە وەک هی ئەو نەبوو هەر لە ئاوی سازگاری و بەرو بوومی جوانی و سێبەری بلاوی و تاوەکو ساڵ دوانزەی مانگ چوارچێوەی بۆ ئەکرد نەوەکو مەرو مالات بچێتە ناوەوە، بەردەوام بەروبومی هەبوو ئینجا تاوەکو پێ ئەگەیشت بەروبومەکەی لەچەند شوێنێکەوە چوارچێوەی بێستانەکەی ئەروخاند بۆ ئەوەی خەلک بەهەوەسی خۆی بچێتە ناوەوە چەندی پێ ئەخورێت بیخوات و چەندی پێ ئەبدرێت بیبات، وە عورووەی کوری زوبێر هەر کە ئەچوە ناو بێستانەکەی ئەم ئایەتەی خوای گەورەی ئەخوێندەوە:

{وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۚ إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا}[1] واتە: کاتێک بچیتە ناو بێستانەکەتەوە بلیت ماشاء اللە هیچ هێزێک نیە تەنها هێزی اللە نەبێت .

[1] - الكهف.٣٩

وە لە یەکێک لەساڵەکانی خیلافەتی وەلیدی کوری عبدالملک کوری مەروان خوای گەورە ویستی بوو کە عوروەی کوری زوبێر تاقی بکاتەوە بەتاقی کردنەویەک کەکەس ناتوانی بەرگەی بگرێت تەنها مەگەر خاوەن باورێکی بەهێز بێت، و دڵنیا کی زۆر بەهێزی هەبێت ئەوەبوو وەلیدی کوری عبدالملک کوری مەروان عوروەی کوری زوبێری بانگ کرد بۆشاری (دیمەشق) بۆ میوانداری کە گەیشتە لای خەلیفە زۆر بە جوانی پێشوازی لێ کرد و رێزی لێ گرت ئەوان لە قسەکردن بوون کوڕی عوروەی کوری زوبێر چووە شوێن بەخێوکردنی (ئەسپەکان)

بۆ تەماشاکردنی یەکێک لە ئەسپەکان هەلبەزیەوە و کەوتە کوتانی کوری عوروەی کوری زوبێر وە تاوکو گەیشتن بە مندالەکە گیانی سپاردبوو، ئەم باوکە جەرگ سوتاوە تازە لە شاردنەوەی کورەکەی هاتبونەوە تاوکو هەستی بەئازارێکی زۆرکرد لە یەکێک لەقاچەکانی کە دکتۆر بینی گووتی: قاچت توشی (وەرەم) بووە خەلیفە دکتۆرەکانی کۆکردەوە بۆ ئەوەی چارەسەری میوانەکەی بکەن بەلام دکتۆرەکان گووتیان: ئەبێت قاچی ببڕێتەوە ئەگەر نەبرێتەوە ئەوا تەشەنا ئەکات بۆ هەمو گیانی وە ئەبێتە هۆی مردنی، و کاتێک دکتۆر گووتی: ئەبێت کەمێ (ئارەق) بخۆیتەوە بۆ ئەوەی کاتێک کەقاچمان بریتەوە ئاگات لەخۆ نەمێنیت، عوروە گووتی: شتی وا نابێت نامەوێت پشت ببەستم بە شتی حەرام، ئینجا کۆمەلێک پیاو هاتن گووتی: ئەم پیاوانە بۆچی هاتوون گووتیان: با بت گرن کاتێک قاچت ئەبرنەوە، گووتی: (نەخێر من کەسم

ناوێت زیکری خوا ئەکەم ئێوەش قاچم ببرنەوە) ئینجا کاتێک دکتۆر مینشاری لەسەر قاچی دانا بیبرێتەوە وتی (لاالەالاالله ، الله اکبر)

ئینجا قاچیان بریەوە و رۆنیان قرچاندەوە گەرم کرد بۆ ئەوەی داخی بکەن تاوەکو خوێن بەربون رابوەستێ، بەڵام ئەو هەر زیکری خۆی ئەکرد ئینجا کاتیک رۆنەکیان بەسەر داکرد لەهۆش خۆی چوو نەی توانی ئەم رۆژە قورئان خوێندنەکەی وەکو جاران بخوێنێت ئەمە یەکەم جار بوو کە قورئان خوێندنەکەی لەدەست بچێت، وە کاتێک بەخۆی هاتەوە قاچە براوەکەی بەدەست گرت گووتی: (سوێند بەخوایەی کە منی لەسەر تۆ هەلگرتبوو کاتێک لەشەوە تاریکەکان پێ ئەرۆیشتم بۆ مزگەوت تائێستا پێ نەچومە بۆ گوناە .

بەراستی خەلیفە وەلیدی کوری عبدالملک کوری مەروان زۆر دڵی ناخۆشبوو بەوەی کە بەسەر میوانەکەی هات و دڵ گران بوو، قەدەری خوای گەورە خەلیفە وەلیدی کوری عبدالملک کوری مەروان چەند میوانێکی هاتبوو لە (هۆزی عەبەس) دانیشتبوون کابرایەکی کوێریان تێدا بوو، خەلیفە پرسیاری لەکابرای کوێر کرد باشە بۆچی چاوت کوێر بووە ؟ کابرا گووتی: (ئەی خەلیفە من لەهۆزەکەی خۆم دەولەمەندترین کەس بووم لە هۆزەکەی خۆم لەماڵ و منداڵ مەر و مالات سەروەت و سامان، بەماڵ و منداڵەوە ڕۆیشتم بۆ یەکێک لە دۆلەکان لەوێ ژیان ببمە سەر شەوماینەوە لەو شوێنە کاتی شەو یەک باران دەستی پێکرد لافاو هەرچی ماڵ و مناڵ و خێزانم و مەر و مالتم هەبوو هەمووی

ڕۆیشت لەگەڵ لاافاوەکەدا تەنها یەک منداڵی شیرە خۆرە و یەک حوشترم بۆ جێما حوشترەکە زۆر هاج وهار بوو حەبلەکەی ملی پچراند و هەلات منیش چووم بە دوای حوشترەکە بیهێنمەوە کەمێ دوور کەوتمەوە بینیم دەنگی گریانی مندالەکە بەرزبوویەوە تا ئاورم دایەوە بینیم منداڵکە لەدەم (گورگێکە) وا ئەی خوارد منیش دوای حوشترەکە کەوتم نزیک بومەوە یەک لەقەی دا لە چاوانم هەردوو چاوی کوێر کردم) بەیەک شەو بەبێ ماڵ و مناڵ و چاوەکەم مامەوە) ئینجا خەلیفە وەلیدی کوری عبدالملک کوری مەروان بەکارەکەرەکی گووت: هەلسە برۆ ئەم کابرا کوێرە ببە لای عوروەی کوری زوبێر بۆ ئەوەی بزانێت کە خەڵکی تر هەیە لەم زیاتر ناخۆشی بەسەر هاتووە.

وە کاتێک عوروەی کوری زوبێر یان بردەوە بۆ شاری مەدینە و چووە ژورەوە بۆ ماڵەوەیان بەخێزانەکەی گووت:

(نەکەن دڵتان تەنگ بێت و خەم مەخۆن خوای گەورە چوار کوری پێ داوم یەکێکیانی بردەوە و چوار دەست و قاچی پێ دام یەکێکیانی بردەوە بۆخۆی وە الحمدلله زۆری پێ داوم و کەمی بردەوە بۆ خۆی وە ئەگەر یەک جار تاقی کردمەوە ئەوە چەند جارێک خۆشی لەگەڵم کردوە)

و کاتێک گەیشتەوە مالەوە بۆشاری مەدینە خەلک لەهەمو لایەک هاتن سەرخۆشیان لێ کرد جوانترین کەس کەسەرەخۆشی لێ کرد (ئیبراهیم کوری تەلحە) گووتی: (موژدەت لێ بێت ئەی باوکی عبدالله یەکێک لە منداڵەکانت و یەکێک لە قاچەکانت پێش تۆ کەوتن بۆ بەهەشت وە

هەموو دوای یەک ئەکەوێت ان شاءالله، وە خوای گەورە تۆی بۆ ئێمە هێشتەوە بۆ ئەوەی زانستت لێ وەربگرین، خوای گەورە پاداشتت بداتەوە. و عوروەی کوری زوبێر بەردەوام بوو لە بلاوکردنەوەی زانستی شەرعی وە بەردەوام بەمناڵەکانی ئەگووت: (کوڕەکانم فێری زانست ببن و هەوڵی بۆ بدەن چونکە ئەگەر چەند بچوک بن لەچاو خەڵک ئەوا گەورە ئەبن ئایا چ شتێکی ناشرین تر هەیە لەوە کە مرۆڤ پیر ببێت و نەزان بێت ؟) وە عوروەی کوری زوبێر وای ئەزانی کە خێرکردن دیارێک بوو: ئەدەیت بە خوای گەورە، بۆیە دەی فەرموو: (کوڕەکانم ئەگەر یەکێکتان دیاریتان دا بەخوای گەورە با دیاریکی جوان بێت، و ئەی فەرموو: کوڕەکانم ئەگەر بینیتان پیاوێک کارێکی چاکی کرد ئەوا هانی بدەن بۆی با لە چاو خەڵکانێکی تر هیچ کێش و ڕێزی نەبێت وە ئەگەر بینیتان پیاوێک ئیشێکی خراپی کرد پێ بلێن با لەچاو خەڵکی تر باش بێت) و بەردەوام ئامۆژگاری ئەکردن بەنەرمی ئەی گووت: (کوڕەکانم لە قسەی پیاو چاکان داهاتووە باقسەکانت نەرم و چاک بێت و دەم و چاوت گەش بێت و ئەبیتە خۆشەویسترین کەس) . وە ئەگەر کاتێک ببینایە خەڵک روو چوونە لە سەرف کردنی بێ سود ئەوا ئەو ئاگاداری ئەکردنەوە و بەو ژیانەی کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) تێدابوو لە نەبونی و گرانی ئەوەتا (محمدی کوری کیندەرە) ئەفەرموێت: گەیشتم بە عوروەی کوری زوبێر گووتی: پێم باوکی عبد الله، گووتم: بەڵێ گووتی: (من گەیشتم بەدایکە عایشە گووتی: کوری خۆم گووتم: بەڵێ گووتی: جاری واهەبوو لەگەڵ

پێغەمبەری خوا (ﷺ) جاری وا هەبوو چڵ شەو ئاگر لەماڵی ئێمەدا هەل نەئەبو ئەلێت منیش دایەگیان بەچی ئەژیان؟ گووتی: دوو شتە رەشەکە مانای ئاو وخورما) . ئینجا عوروەی کوری زوبێر ژیانێکی پر لە خێر و بەرەکەتی بردە سەر. جا تاوەکو کۆتایی ژیانی هات ئەم رۆژەی کە تیایدامرد نەخۆش کەوت وە بەرۆژی بوو چەندی پێیان گووت: رۆژووە کەت بشکێنە، گووتی: نەخێر ئەمەوێت کە بگەم بەخوای گەورە بەزمانی بەرۆژوو بگەمەوە بەخوای گەورە و ئەو حەزی ئەکرد بگاتەوە خوای گەورە بە ڕۆژو بێت و لە ئاوی کەوسەر بخواتەوە ئینجا گیانی سپارد بەخوای گەورە رەحمەتی خوای گەورەت لێبیت ئەی عوروەی کوری زوبێر سەلامت لێبێت لە بەهشتانێکی نەبراوە.

وێنەی چوارەم:
{رەبیعی کوری خەیسوم}

عبدالله کوری مەسعود (ڕەزای الله تعالی لێبێت) ئەی فەرموو: ئەی باوکی یەزید ئەگەر پێغەمبەری خوا (ﷺ) تۆی ببینایە خۆشی ئەویستی.

(هیلالی کوری ئوساف) فەرمووی: (بە مونزیری سەوری) ئەتەوێت کەمێ بچین باوەری خۆمان زیاد بکەین لای ئەم شێخە؟

(مونزیری سەوری) فەرمووی: بەڵێ منیش حەز ئەکەم بچین بەخوا من تەنها هاتوومە بۆ شاری (کوفە) بۆ بینینی ئەم مامۆستایەت (رەبیعی کوری خەیسوم) بەڵام ئایا ئیزنت لێ وەرگرتوە کە ئێمە دێین بۆ لای ؟ چونکە من پێم گەیشتوە کە لەوەتەی تووشی نەخۆشی (ئفلیج) بون بووە لەماڵەوە ناتوانێ بچێتە دەرەوە لەگەڵ خوای گەورە زیاتر نزیک بۆ تەوە

(هیلالی کوری ئوساف) فەرمووی: نەخێر ئەو هەر وایە لەوەتەی (شاری کوفە) ناسیویەتی نەخۆشییەکەشی هیچی لێ نەگۆریوە.

(مونزیری سەوری) فەرمووی: مەگەر تۆ نازانی ئەم پیاوە بەرێزانە چەند سیفەتێکی تایبەتیان هەیە تۆزێک ناسکن بۆ ئەم شتانە؟! ئایا ئەگەر چوین بۆ لای پێی بلێین بۆچی هاتووین؟ یان ئەو بۆ خۆی قسە ئەکات ؟

(هیلالی کوری ئوساف) فەرمووی: تۆ نازانی بەخوا ئەگەر لەگەڵ (رەبیعی کوری خەیسوم) یەک ساڵ دابنیشی ئەگەر تۆ پرسیاری لێ نەکەی ئەو دەمی ناکاتەوە قسەت لەگەڵ بکات ئەگەر تۆ پێشەکی قسەی لەگەڵ

نەکەیت! چونکە ئەو قسەکانی هەموو کردۆتە زیکر و یادی خوای گەورە وە بێ دەنگی خۆی کردۆتە بیرکردنەوە .

(مونزیری سەوری) فەرمووی: دەباشە باهەڵسین ناوی خوای لێبینین بچین بۆلای .

هەردووکیان چوون بۆلای سڵاویان لێ کرد گووتیان:

چۆن بویت ئەم بەیانییە ئەی مامۆستا؟

(ڕەبیعی کوری خەیسوم) گووتی: ئەم بەیانییەم کردەوە بێ هێز و گوناه بار و چاوەڕوانی ئەجەلم ئەکەم .

(هیلال) فەرمووی: ئەزانی دکتۆرێکی زۆرچاک هاتووە بۆ شاری (کوفە) بۆ بانگی نەکەم تاوەکوو بزانێت چیتە ؟

(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: ئەی هیلال من ئەزانم دەرمان خواردن وچارسەرکردن ڕاستە، بەڵام من بیرم کردەوە لە خەڵکەکانی پێشتر وەک گەلی (عاد) و(سەمود) و (ئەسحاب الرس) وە چەند سەدێک لە نێوانیان کە چەند بەردەوام غەمی دڵیان دونیاو خۆشییەکانی بوون زۆر لە ئێمە بەهێزتر بوون و زۆر بەدەسەڵاتتر بوون ئەوان دکتۆر و نەخۆشیان تێدابوو، بەڵام نە نەخۆشەکان ماون و نە دکتۆرەکان، دوایی کەمێ بێ دەنگ بوو، گووتی: ئەگەر ئەمە نەخۆشیەکەمانە ئەوا دەرمان هەیە. بەلام ئەمە نەخۆشییەکەمان نییە .

(مونزیر) فەرمووی: بە یارمەتیت مامۆستا! ئەی باشە دەردی کوشندەی ئێمە چییە ؟؟؟

(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: دەردی ئێمە گوناه و تاوانە .
(مونزیر) فەرمووی: ئەی دەرمان ؟
(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: دەرمان تەوبەکردن و پەشیمان بوونەوەیە .
(مونزیر) فەرمووی: باشە چۆن چارەسەر ئەکرێت ؟
(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: تەوبەیەکی وابکەیت کە هەرگیز نەگەرێیتەوە بۆ سەرگوناه و تاوان، دوایی سەری بادا گووتی: ئاگاتان لە خۆبێت لەگوناه کردنی شاراوە، چونکە لەلای خوای گەورە ئاشکرایە دەست بگرن بە دەرمانەکەی .
(مونزیر) فەرمووی: دەرمانی چییە؟
(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: دەرمانەکەی تەوبەکردنێکی وا کە هەرگیز نەگەرێیتەوە سەری، دوای ئەوەندە گریا تاوەکو ریشی پیرۆزی تەربوو .
(مونزیر) فەرمووی: ئایا تۆ ئەگریت کە پیاوێکی ئاوا بەناوبانگی لە چاکە
(ڕەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: زۆر دوورە لەوەی کە ئەیبینی لەچاکەی من، بەخوا گەیشتین بە پیاونێک مەبەستی هاوەڵە بەرێزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بوو، ئێمە لە چاو ئەوان دز بووین،
دوایی کوڕەکەی هاتە ژوورەوە گووتی: باوکە گیان دایکم (شیرینی) بۆ دروست کردویت وە زۆر حەزئەکات تۆلێی بخۆێت، گووتی: باشە بیهێنە کە چوو بیهێنێت کابرایەکی (سواڵکەر) لەدەرگای دا گووتی: بابێتە ژورەوە

کە فەرموویان لێ کرد بینیان کابرایەکی جل شر و لیکی بەدەم دا ئەهاتە خوارەوە شرو وێل! (رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: دابنێن لە بەردەمی ئینجا کابرا دەستی کرد بەخواردنی وای ئەلوشییەوە لیکی دەمی بەسەر خواردنەکەدا ئەکرد تاوەکو هەمووی تەواو کرد، ئینجا کورەکەی گووتی: ئە! باوکە گیان دایکم ئەوەندە خۆی ماندوو کرد بۆ ئەوەی بۆتی دروست کرد، ئێستاش تۆ داتنا لەبەردەم ئەم کابرایە کە نەیزانی چۆنی خوارد؟!! (رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: کورە شیرینەکەم ئەگەر ئەو نەیزانی خۆ خوای گەورە ئەزانێ دوایی ئەم ئایەتەی قورئانی پیرۆزی خوێندەوە:

{لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ}[١] واتە: هەرگیز ناگەن بەچاکەی تەواو تاوەکو ئەمەی کەپێتان خۆشە نەی بەخشن وە هەرشتیکیش ببەخشن لە پێناوی خوا ئەوا خوای گەورە پێی ئاگادارە.

ئینجا لەم قسانەدا بوو کابرایەکی خزمی خۆی هاتە ژورەوە، گووتی: ئەی باوکی یەزید ئەزانی (حسین ی کوری فاتیمە) کوژرا!! رەزای خوا لەخۆی و دایکی بێت، (رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: (اناللّٰه وانا الە راجعون)، دوایی ئەم ئایەتەی خوێندەوە:

[١] - ال عمران .٩٢

{قُلِ اللَّهُمَّ فاطِرَ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ عالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبادِكَ فِي ما كانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ }[١] واتە: بلێ الله دروست کەری ئاسمانەکان وزەوییە، زانیاری شاراوەکانی پێیە، خوایە تۆ خۆت لەنێوان بەندەکان حوکم ئەدیت . بەلام کابرا تێنە گەیشت مەبەستی چی بوو لەم ئایەتە، گووتی: لە مەبەستت تێنە گەیشتم چی ئەلێیت لەبارەی کوشتنی؟ ئینجا (رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: ئەلێم (ئەگەرێنەوە لای خوای گەورە وە هەرخۆی لێکۆلینەوەیان لەگەڵ ئەکات.

(هیلال) فەرمووی: بینیم کاتی نیوەرۆ نزیک بۆتەوە گووتم: ئەی مامۆستا ئامۆژگاریم بکە .

(رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: ئەی هیلال (هەلنە خەلەتێی بە مەدح و سەنای خەڵک، چونکە خەڵک تەنها لە روالەت ئەزانن، وە بزانە تۆ لەلای خوای گەورە بەکردەوەکانت ئەناسرێیتەوە، وە هەر کردە وەیەک لەپێناو خوای گەورە نەبێت ئەوا نامێنێت.

ئینجا (مونزیر) فەرمووی: منیش ئامۆژگاری بکە رەحمەتی خوات لێبێت (رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: (ئەی مونزیر لەخوای گەورە بترسە کە ئەزانیت، وە ئاگاداربە ئەگەر شتێکت نەزانی بیگەرێنەوە لای ئەو کەسەی کەئەزانێ، ئەی مونزیر نەکەی بلێی خوایە تەوبە ئەکەم دوای نەیکەی ئەبیت بەدرۆ بەلام با بەشێوەی دوعاو پارانەوە بێت بلێ خوایە

---

[١] - الزمر.٤٦

لێم خۆشبە، وە بزانە مونزیر قسە هیچ خێری تێدانییە تەنها وشەی (لاالەالاالله) نەبێت، وە وشەی (الحمدلله) وە وشەی (الله اكبر) وە وشەی (سبحان الله) وە داوای (خێر و چاكە) بكەیت و خۆت بپارێزیت لە (خراپە) وە (فەرمان بكەیت بەچاكەو نەهی بكەیت لەخراپە) وە خوێندنی قورئانی پیرۆز.

ئینجا (مونزیر) فەرمووی: ئێمە لەگەڵ تۆ دانیشتوین گوێمان لە (شیعر) خوێندنەوە نەبوو كەچی برادەراكانی تۆ ئەیان خوێندەوە ؟

(رەبیعی كوری خەیسوم) فەرمووی: هەرشتێک بلێیت لە دونیا لە ڕۆژی قیامەت بۆت ئەنوسرێت و ئەخوێندرێتەوە وە من پێم ناخۆشە كە یەک دێر شیعر لەپەرتوكی كردەوەكانم بنوسرێت، دوایی بۆم بخوێندرێتەوە لە ڕۆژی دوایی، دوایی رووی لەهەمومان كردو گووتی: (زۆر یادی مردن بكەنەوە چونكە مردن ئەم شتە بزرەیە كە چاوەڕێتان ئەكات چونكە شتی بزر و دوور كە نزیک بوو وادەی هاتنی ئەوا خاوەنەكەی چاوەڕێ ئەكات) دوایی دەستی بەگریان كرد،

گووتی: چی ئەكەیت كاتیک كە خوای گەورە ئەفەرمووێت: **{كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا () وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا () وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ}**[١] واتە: كاتێک ئەرز دەستی بە

[١] - الفجر ٢١- ٢٣.

لەرزین کرد و خوای گەورە هات لەگەڵ فریشتەکان رێز بە رێز و ئەم رۆژە دۆزەخ رائەکێشن.

ئینجا هیلال فەرمووی: خەریک بوو لە قسەکانی تەواو بێت بانگی نوێژی نیوەرۆی دا ئینجا (رەبیعی کوری خەیسوم) روی لەکورەکەی کرد گووتی: ڕۆلە وەرە با وەڵامی خوای گەورە بدینەوە، کوڕەکەی گووتی: بە ئێمە وەرن با یارمەتیم بدەن بۆ ئەوەی بیبەین بۆمزگەوت .

ئینجا (مونزیر) فەرمووی: ئەی باوکی یەزید خوای گەورە رێگای داوە بۆ ئەوەی تۆ لەماڵەوە نوێژ بکەیت !!

(رەبیعی کوری خەیسوم) فەرمووی: ڕاست ئەکەیت بەڵام کاتێک ئەفەرمووێت: (وەرن بۆ بردنەوەی چاکە) ئەگەر یەکێکتان گوێ لە یەکێک بێت بفەرمووێت: (وەرن بۆ بردنەوەی چاکە) ئەبێت وەڵامی بدەیتەوە بچیت، بەرەو رووی ئەگەر لەسەر دەست و سکتدا رۆیشتیت .

ئینجا خۆشەویستان بابزانین ئەم کەڵە پیاوە (رەبیعی کوری خەیسوم) کێیە ؟

(رەبیع) یەکێکە لە گەورە پیاوانی تابیعی و پێشینە چاکەکان بە بنەچە (عەرەبە) ئەگەڕێتەوە نەسەبی پێغەمبەری خوا(ﷺ) لە باپیرەی (ئیاس و مەزەر)، ئەم پیاو چاکە هەر لەمنداڵییەوە لەسەر خواپەرستی و نوێژ و عیبادەت پەروەردە بوو، دایکی ئەخەوت و هەڵئەسا ئەیبینی (رەبیع) هەر شەونوێژ ئەکات، ئەیفەرموو: ئەی کوڕەکەم (رەبیع) تۆ بۆ ناخەویت ؟

(ڕەبیع) ئەیفەرموو: (ئەی دایەگیان چۆن ئەتوانیت بخەویت کەبزانیت یەکێک بەیانی هێرشت بۆ ئەکات) ؟
ئینجا دایکە پیرەکەی فرمێسکی بەچاواندا ئەهاتە خوارەوە و دوعای خێری بۆ ئەکرد، وە کاتێک بووە گەنجێکی دیار و جوان خۆی ڕازاندبوویەوە بەتەقوا، دایکە پیرەکەی ئەگریا و ئەی فەرموو: (ڕۆڵەکەم تۆ بۆ ئەوەندە ئەگریت ئەلێی یەکێکت کوشتووە) ؟؟؟
(ڕەبیع) گوتی بەڵێ: دایە گیان یەکێکم کوشتوە !!
دایکی بەهاوارەوە ئەی ڕۆلەکەم ئەگەر ئەزانی کێیە با ئێمە و خەڵک بچین سولحت بۆبکەین !
بەخوا ئەگەر ئەزانن کەس و کاری خەڵکە کوژراوەکە ئەوا تۆ ئەبینن بەکوڵ ئەگریت لێت خۆش ئەبوون !!!!
(ڕەبیع)ئەی فەرموو: دایەگیان لای کەس وامەڵێ کوژراوەکە خۆمم بەگوناه و تاوان کوشتومە !!!!!
(ڕەبیعی کوری خەیسوم) لە سەردەستی هاوەڵی پێغەمبەر (ﷺ) بەرێز (عبداللّٰهی کوری مەسعود) پەروەردە بوو ئەوەندە خۆشی ئەویست بەردەوام پێیوە لکابوو، وە (عبداللّٰهی کوری مەسعود) بەبێ ئیزن وەرگرتن ڕێگای ئەدابە (ڕەبیع) بێتە ژورەوە وە ئەگەر ئەویش لەژورەوە بوو، ئەوا نابوایە کەس بێتە ژورەوە تاوەکو ئەم ئەرۆیشتە دەروە
(عبداللە کوری مەسعود) دڵ پاکی و خواپەرستی و دونیا نەویستی (ڕەبیع)ی ئەبینی بۆیە زۆری خۆش ئەویست وە ئەی فەرموو: (ئەی باوکی

یەزید ئەگەر پێغەمبەری (ﷺ) خوا تۆی ببینایە خۆشی ئەویستی) ئەی فەرموو: (هەرچەند جار تۆ ئەبینم ئەم کەسانەم دێتەوە یاد، کە زۆر زوو ئەگەڕێنەوە لای خوای گەورە).

بۆیە هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) بە بەلاش وای نەفەرمووە! چونکە لەگەڵ (رەبیع) ئەژیا ئەی زانی چەند پیاوێکی دڵساف و لەخواترس و دونیانەویست بوو ، بۆیە گەیشتە ئەم ئاستە کە یەکێک لەبرادەرەکانی فەرموویی: (بروا بکەن بیست ساڵ لەگەڵ رەبیع بەیانیم کردەوە تەنها ئەم ئایەتەی ئەخوێندەوە: **{الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ}**[1].

واتە: قسەی باش و کردوەی چاک بەرز ئەبێتەوە بۆ لای خوای گەورە.

ئەوەتا (عبدالرحمن کوری عەجلان) ئەفەرموێ: شەوێک لەلای (رەبیع) بووم کەدڵنیا بوو من چاوم چۆتە خەوەوە هەڵسا دەستی بەنوێژ کردن کرد تابەیانی ئەم ئایەتەی ئەخوێندەوە و دووبارەی ئەکردەوە کە خوای گەورە ئەفەرمویت: **{أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ}**[2] واتە: ئایا واچاوەرێ ئەکەن ئەوانەی کەکردەوەی خراپیان کردوە وە ئەوان تەماشا ئەکرێن کە باوەریان هێناوە وکردەوەی چاکیان کردوە؟ ئەوانەی مردون و زیندوون وەک یەک وانە؟.

ئینجا ئەی خوێندەوە و ئەگریا تا وەکو بەیانی.

---

[1] - فاطر١٠

[2] - الجاثية.٢١

وە لە بەسەرهاتەکانی لە خواترسی و گریانی ئەگێڕنەوە کە جارێکیان کۆمەڵێک لەبرادەرەکان و هاوەڵی بەڕێزی پێغەمبەر (ﷺ) ئەرویشتن لە لێواری روباری (فورات) بینیان (کوورە)یەک گەرم ئەکرا و گری گرتبوو بۆ دەرهێنانی (کلس)، کە ئەم شێوەیەی بینی راوەستا و توشی لەرزینێک بوو و ئەم ئایەتەی خوای گەورەی خوێندەوە، کە ئەفەرمووێ: {إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا () وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا}[1] واتە: کاتیک رۆژی دوایی کە ئاگر هەر لە شوێنێکی دورەوە ئەیان بینێ هێشتا نەچونەتە ناویەوە ئاگری دۆزەخ ئەکولێت و دەنگێکی زۆر بەهێزی هەیە و کاتێک بێ باوەڕەکان فرێ ئەدرێنە ناوەوە بەدەست بەستراوییەوە لەجێگایەکی تەسک لەناو دۆزەخ. ئینجا ئەلێت: لەهۆش خۆی چوو لەگەڵی ماینەوە تاوەکو بەهۆش خۆی هاتەوە، دوایی بردمانەوە بۆماڵەوە، ئینجا هەموو ژیانی وا بەخوا پەرستی و دونیا نەویستی بردە سەر تاوەکوو مردن، وە کاتێک لەسەرەمەرگ بوو کچەکەی دەستی بەگریان کرد (رەبیع) فەرموی: کچەکەم بۆچی ئەگریت بەخوا ئێستا خێروچاکە رووی لە باوکت کرد) دوایی گیانی دەرچووو !!

رەحمەتی خوای گەورەت لێبێت (رەبیعی کوری خەیسوم) لەدونیا و رۆژی دوایی ئامین.

---

[1] - الفرقان ١٢-١٣

وێنەی پێنجەم:
{عومەری کوڕی عەبدولعەزیز و کوڕەکەی عبدالمەلیك}

موحمەدی کوری عەلی کوری حوسێن، ئەیفەرموو:
ئایا نەتزانیوە هەموو گەلێک نەجیب زادیەکی هەیە، وە نەجیب زادەی بەنی ئومەییە عومەری کوری عەبدولعەزیزە ئەو ڕۆژی زیندووبونەوە بەتەنیا دێت بەیەک گەل حیساب ئەکرێت؟؟
زۆر نەبوو تابیعی بەڕێز ئەمیری باوەرداران (عومەری کوڕی عەبدالعەزیز) خۆڵی ئەتەکاند لەدەستی لەناشتنی خەلیفە (سولەیمانی کوڕی عبدالمەلیك) تاوەکوو گوێی لە زرمەیەك بوو گووتی: ئەمە چییە؟
گووتیان: ئەمە ئەسپ و سوارەکەیەتی بۆ ئەوەی تۆ لەسەری دابنیشی، ئەمە هی خەلیفەیە ئەویش بە لاچاوێکی تەماشای کرد، گووتی: لای بەن پیرۆزی خۆتان بێت هێسترەکەی خۆم کوا بۆم بهێنن ئەمەم بەسە، جا خەریک بوو سواری پشتی هێسترەکە بێت بەرپرسی پۆلیس و کۆمەلێک لەپۆلیس هاتن گووتی: چیتان ئەوێت؟
گووتیان: هاتوین بۆ ئەوەی ببین بەپاسەوان!
ئەویش گووتی: پێویستیم بەئێوە نییە، بەڵکو منیش یەکێکم لە موسوڵمانان، دوایی بەرێکەوت بۆ مزگەوت لەگەل موسوڵمانان پاش سوپاس و ستایشی خوای گەورە و سەلاوات دان لەسەر پێغەمبەر (ﷺ)

گووتی: ئەی خەڵکینە خۆتان ئەزانن من بەخۆشی خۆم نەبومە بە پێشەوای ئیمانداران بەڵکو خۆتان منتان هەلبژاردوە و بەبێ ئەوەی من ئاگام لێبیت!

جا من ئەوە واز ئەهێنم لەبەر ئەوەی ئەرکێکی گەورەیە و ئەمانەتێکی گەورەیە بۆخوتان یەکێک هەلبژێرن.

ئینجا خەڵک بەیەک دەنگ هاواریان کرد نەخێر تۆمان ئەوێت تۆمان ئەوێت! کاتێک بینی کەوا خەڵک رازین بەبوونی ئەو بەئەمیر دەستی بەقسەکردو گووتی: ئەی خەڵکینە لەخوا بترسن و گۆر هەیە و ڕۆژی زیندووبونەوە هەیە، وای بۆ باس کردن تاوەکوو دڵەکانیان جۆش و خرۆش کرد و چاوەکانیان پر بوو لە فرمێسك، ئینجا گووتی: ئەی خەڵکینە گوێرایەڵ بن تاوەکو من گوێرایەلی خوای گەورە بم و گوێرایەلی کەسێک ناکرێت ئەگەر لە فەرمای خوای گەورە دەرچێت.

دوایی بەرەوە ماڵەوە بەرێکەوت بۆ ئەوەی کەمێک پشوبدات، چونکە زۆرماندوو بوو لەناشتنی خەلیفە (سولەیمان) کەگەیشتەوە ماڵەوە خەریک بوو چاوی بکەوێتە خەوەوە، کوڕە نازدارەکەی (عەبدولمەلیك) کەتەمەنی حەڤدە ساڵ ئەبوو، گووتی: باوکە خەریکی چیت؟

گووتی: کوڕم زۆر ماندووم ئەمەوێت کەمێ پشوو بدەم پێش نوێژی نیوەڕۆ، ئینجا هەرچی حەق هەیە ئەمەوێت بیگەرێنمەوە بۆ خەڵک، (عەبدولمەلیك) گووتی: باوکە گیان ئایە چ زامنە کەتۆ ئەگەیتە نوێژی نیوەڕۆ نامریت تاوەکو حەقی خەلک بگەرێنیتەوە؟

ئینجا (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) لەگەڵ ئەم قسانەی کوڕەکەی خەو لەچاوانی زڕاو هێزێک لەگیانی دا جولاندی، گووتی: کوڕەکەم لێم نزیک بەرەوە، ئینجا نێوچەوانی ماچ کرد، گووتی: سوپاس بۆ خوای گەورە کە لەنەوەی من یەکێک هەیە دەستگرم بێت بۆ راستیی.
ئینجا یەکسەر هەڵسا و ڕۆیشت بۆ مزگەوت بانگی خەڵکی دا، گووتی: هەرکەسێک ستەمی لێکراوە بابێت وەری بگرێتەوە .

بابزانین (عەبدولمەلیك) کێیە ؟

با بزانین ئەم کوڕە کێیە کە خەڵک گووتیان: کوڕەکە باوکی خستە نێو عیبادەتەوە؟
بەیەکەوە بچینە خزمەتی و بەسەرهاتی ئەم گەنجە بزانین چیە ؟
(عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) پازدە مندالی هەبوو! سێیان لەوانە کچ بوون هەموویان بەشی خۆیان نەجیب زادەو لەخواترس بوون، بەڵام ناوەندەکەیان کەناوی (عەبدولمەلیك) بوو لە هەموویان خواپەرستتربوو ئەقلی پیاوی گەورەی هەبوو، زیاتر لەهەموویان لەخوا ئەترسا و زۆر لە عەبدوڵڵای کوڕی پێشەوا عومەر ئەچوو (ڕەزای خوای لێبێت)
ئەوەتا کوری مامەی (عاسم) ئەفەرموێت: جارێکیان هاتم بۆ شاری (دیمەشق) بۆسەردانیماڵی مامەم ئەلێت: شەو کە تاریک بوو هەر کەسەو چوینە سەر جێگای خۆمان بۆ خەوتن، دوایی (عەبدولمەلیك)

کە زانی من خەوم لێکەوت، هەلسا هێدی هێدی چراکەی کوژاندەوە بۆ ئەوەی من هەستی پێ نەکەم چی ئەکات!

دوای من خەوم لێکەوت کەنیوەی شەوە بەخەبەرهاتم بینیم (عەبدولمەلیك) نوێژی ئەکرد!

ئینجا ئەم ئایەتەی ئەخوێندەوە کەخوای گەورە ئەفەرموێت: {أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ} واتە: ئایا ئەوانە پەلەیانە زوو سزای ئێمە یەخەیان بگرێت؟!

{أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ} واتە: باشە ئایا ئەگەر ساڵەها مۆڵەتیان بدەین و ژیانی دنیا بەخۆشی ببەنە سەر، باوەڕ دەهێنن؟!

{ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ}[1]واتە: پاشان ئەگەر ئەو هەڕەشە و سزایەی کە لەوان کراوە هاتە دی و پێش هات، دەتوانن چی بکەن؟!

ئەم ئایەتەی ئەخوێند و هەنیسکی زۆر بەتوندی ئەداوە لەگەڵی ئەگریا و فرمێسکی ئەهاتەخوارەوە!

ئەلێ منیش گووتم: ئێستا نا ئێساتا دڵی دێتە دەرەوە لە بەرگریانیی!

دوایی منیش گووتم: (سبحان الله والحمد لله) ئینجا ئەم خۆی بێ دەنگ کرد وەک بلێی هیچ نەبووە . ئینجا (عەبدولمەلیك) ئەم پیاو چاکە خەریکی داواکردنی زانیاری شەرعیی بوو، ئەوەندە خەریکی زانیاری بوو تاوەکو

---

[1] - سورەتی (الشعرا_ئایەتی ٢٠٤ -٢٠٦)

بووە یەکێک لە (زاناکانی) سەردەمی خۆی، ئەوەتا جارێکیان (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) هەموو زاناکانی کۆکردەوە سەبارەت بە دانەوەی ئەو حەقانەی کە لە خەڵکیان سەندرابوو بە زۆر، لەسەردەمی خەلیفەکانی ئومەوی، بۆیە گووتی: چی بکەم ئینجا زاناکان گووتیان: ئەمە لەسەردەمی پێشی تۆ بووە، تۆ هیچ گوناهێکت نییە (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) دڵی ئاوی نەخواردەوە بەم فەتوایە، گووتی: چی بکەم؟! یەکێک لەزاناکان گووتی: بانگی (عەبدوملەلیك) بکەن!

بانگیان کرد، کەبانگیان کرد (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) گووتی: ئەی (عەبدوملەلیك) تۆ چی ئەلێیت سەبارەت بەوەی ئەم حەقانەی کە پێش ئێمە لەسەردەمی خەلیفەکان لە خەڵکی سەندرابوو بەزۆر؟ (عەبدوملەلیك) گووتی: من وائەبینم بیاندەیتەوە مادام تۆ هێزت هەیە و ئەم خەڵکە ماون لەژیان، ئنجا (عومەری کوری عەبدولعەزیز) دڵی ئاوی خواردەوە بەم قسانە! هەموو حەقەکانی گەراندەوە بۆ خاونەکانی. لەگەڵ لەخواترسانی (عەبدوملەلیك) بەلام باوکی (عومەری کوری عەبدولعەزیز) بەردەوام ئامۆژگاری ئەکردو بەیادی ئەهێنایەوە،

ئەوەتا دەستە راستی (عومەری کوڕی عەبدولعەزیز) (مەیمونی کوڕی مەهران) ئەفەرمووێت: جارێکیان چوومە ژورەوە بۆ لای (عومەری کوری عەبدولعەزیز) پەرەیەکی لەدەست بوو ئەی نووسی بۆ کوڕەکەی: (کوڕی شیرینم ئەزانم کە تۆ زۆر سەر ڕاستی و تێم ئەگەی من چی ئەلێم، وە سوپاس و ستایش بۆ خوای گەورە ئەو لە گەورەترین شتی تا بچوکترین

شتی، کوڕی شیرینم بزانە چاکەی خوای گەورە لەسەر باوکت و دایکت زۆرە، و کوڕی شیرینم ئاگات لەخۆت بێت لە فیزوخۆ بەزل زانین چونکە کردوەی شەیتانە وە ئەم دوژمنی هەرە گەورەی باوەڕدارانە، وە بزانە من کە ئەم شتانەت بۆ ئەنووسم هیچ شتێکی خراپم لە تۆ نەزانیوە تەنها باشە نەبێت، بەڵام من هەست ئەکەم کەمێک لەخۆت بای بویت) ئینجا (مەیمون) ئەفەرمووێت: (عومەری کوری عەبدولعەزیز) گوتی: ئەی (مەیمون) من لەخۆم ئەترسم خۆشەویستی ئەم کورە خراپەکانی لەبەرچاوانم نەبێت برۆ بۆ لای بزانە کاری چییە!

چونکە ئەم مێرد منداڵە زۆری لێ ئەترسم شەیتان هەڵی بخەلەتێنێ !!!

ئینجا (مەیمون) ئەفەرمووێت: منیش ڕۆیشتم بۆ لای کە گەیشتم بینیم گەنجێکی زۆر جوان و دەم چاو رووناک لەسەر فەرشێکی موو دانیشتبوو سلاوم کرد، وەلامی دامەوە زۆر بەئەدەبەوە زۆر خۆی بەکەم پیشان ئەدا (عەبدولمەلیك) فەرمووی: بیستومە لەباوکمەوە ئەی (مەیمون) کەتۆ پیاوێکی باش و چاکی، جا توخوا ئامۆژگاری خێرم بکە و هیوادارم تۆ یەکێک بیت لەوان

(مەیمون) گووتی: چۆن خۆت ئەبینیت ؟

(عەبدولمەلیك) گووتی: سوپاس بۆ خوا لەگەوریی خوای گەورە باشم، بەلام ئەترسم گومانی باشی باوکم زۆر بێت کەچی منیش وا نەبم و من ئەترسم کەوا خۆشەویستی ئەو بۆ من منی لەیاد کردبێت !

(مەیمون) ئەلێ منیش سەرم سورما لە باوک و کورکەی کە قسەیان کرد

(مەیمون) ئەی سەرچاوەی بژێوت لەکوێە ؟؟

(عەبدولمەلیك) لەپارچە ئەرزێک لەکابرایەکم کریوە بەپاریەک کەفلسێکی حەرامی تێدا نییە، و من ئەم پارەیەی کە لەجەنگ وجیهادا دەست ئەکەوێت هیچی وەرناگرم .

(مەیمون) ئەی خواردنت چییە ؟

(عەبدولمەلیك) شەوێک (گۆشت) و شەوێک (نیسک و رۆن) و شەوێک (خەل و رۆن) !!!!

(مەیمون) باشە هیچ فیزو تەکبورت نییە؟

(عەبدولمەلیك) بەلێ شتیکی وا هەبوو لە ناخمدا بەلام کاتێک باوکم ئامۆژگاری کردم چاکی کردمەوە وە دونیای لەبەرچاوم دا بێ نرخ کرد خوای گەورە پاداشتی خێری باوکایەتی بداتەوە .

(مەیمونی کوری مەهران) ئەفەرمووێت: کاتێکی زۆر لەگەڵ ئەم مێرد منداله دانیشتم ئەگەرچی تەمەنی بچوک بوو بەلام ئەقلێکی گەورەی هەبوو ئەدەبیکی جوان، کاتیک کۆتایی نیوەرۆ هات گەنجێک هات گووتی: تەواو بوو ؟

(مەیمونی کوری مەهران) گووتی: لەچی کارێک تەواو بوون؟؟

(عەبدولمەلیك) مەبەستی (حەمام) بوو .

(مەیمون) چۆن ؟

(عەبدولمەلیك) خەڵکیان کردە دەرەوە .

(مەیمون) کوری شیرینم پێش ئێستا زۆر لەبەرچاوم گەورە بویت بەڵام ئێستا نازانم بۆ کەمێ دڵم لێت دوو دڵە !!

(عەبدولمەلیك) زۆر ترسا گووتی: بۆ مامەگیان (انا لله انا الیه راجعون) بۆچی بووە مامە گیان ؟؟

(مەیمون) حەمام بۆ تۆ تەنها چۆل ئەکرێت؟؟

(عەبدولمەلیك) گووتی: نەخێر .

(مەیمون) ئەی بۆچی خەڵک ئەکەیتە دەرەوە؟ ئەتەوێت جیا بیت لەخەڵکەوە؟ فیزو تەکەببور ئەکەیت؟ دوایی ئەزیەتی خاوەن حەمامەکە ئەدەیەت ؟

(عەبدولمەلیك) خاوەن حەمامەکە من کرێیەکی زیادی ئەدەمێ .

(مەیمون) ئەی باشە ناترسیت ئەم پارە زیادەیەی کە ئەیدەیت زێدە مەسروفە و لە فیزو تەکبورە؟ دوایی بۆچی لەگەڵ خەڵک ناچیتە حەمامەوە تۆش وەک ئەوان نیت ؟

(عەبدولمەلیك) ئەزانی من بۆناجم بۆ حەمام لەگەڵ خەڵک ؟ چونکە خەلکێکی گێل دێن بۆ حەمام بەروتی هیچ جلیان لەبەر نییە وە منیش پێم ناخۆشە بەزۆری جلیان لەبەر بکەم دوایی لێم بترسێن وا بزانن من بە دەسەلاتەکەم زۆریان لێ ئەکەم، بۆیە من نامەوێت (عەورەتیان) ببینم بەتەنیا ئەچم بۆ حەمام، مامە گیان ئامۆژگاریم بکە! و رێگایەکم پێ نیشان بدە تا لەم شتە رزگارم ببێت ؟

(مەیمون) راوەستە تاوەکوو شەو خەڵک هەموی ئەچێتەوە بۆماڵەوە ئینجا تۆ برۆ بۆ حەمام .
(عەبدولمەلیك) باشە پەیمان بێت جارێکی تر واناکەم، وە بەڕۆژ ناچم بۆحەمام وە ئەگەر ساردی ئەم ولاتانە نەبێت هەر نەئەچوم بۆ حەمام.
دوایی کەمێ سەری لەقاند و گووتی: توخوا مامە گیان ئەم شتە لە باوکم بشارەوە من ئەترسم لێم زویرببێت و ئەجەل نەهێلێت ببینمەوە جارێکی تر گەردەنی خۆمی پێ ئازاد بکەم .
(مەیمون) باشە ئەگەر ئەمیری باوەرداران پێی گووتم: چیت بینی پێت خۆشە درۆ بکەم ؟
(عەبدولمەلیك) نا استغفرالله بەڵام ئەگەر پرسی لەبارەی منەوە بلێ شتێکی لەدل گەورە ببو دوایی من ئامۆژگاریم کردو ئەمیش وازی لێ هێنا
(مەیمون کوری مەهران) رەحمەتی خوا لەم کوڕ و باوکە بێت هیچ نەم بینیوە کوڕ و باوکێک ئاوا بن رەحمەتی خوای گەورە لێیان بێت .

وێنەی شەشەم:
{شوڕەیحی قازی}

سوفیانی ئەوسی ئەڵێت: بەشورەیحی قازیان گووت:
بە چ شتێک ئەم زانستەت بەدەست هێناوە ؟؟..
ئەویش گووتی: بە دانیشتن لەگەڵ زانایان لێیان وەرئەگرم و ئەیان دەم پێیان.

عومەری کوری خەتاب (ڕەزای خوای گەورەی لێبیت) وڵاخێکی لە کابرایەک کڕی و پارەکەی بە نەقد دا بەکابرا دوای سواری پشتی بوو ڕۆیشت زۆر نەڕویشت وڵاخەکە راوەستا و نەیتوانی بڕوات، ئینجا خەلیفە عومەری کوری خەتاب (ڕەزای خوای گەورەی لێبیت) هاتەوە لای کابرا گووتی: فەرموو ولاخەکەت بگرە، چونکە ناڕوات، کابرا گووتی: ئەی ئەمیری ئیمانداران من کاتێک ئەم ولاخەم پێ فرۆشتی ساغ بوو هیچ عەیبی نەبوو .

عومەری کوری خەتاب (ڕەزای خوای گەورەی لێبیت) یەکێک دا بنێ لە نێوان خۆم و خۆت .

کابرا گووتی: شوریەحی کوری حارسی کیندی دەبێتە داد وەر لەنێوانمان.

کاتیک ڕووداوەکەیان بۆ قازی شورەیح گێراویەوە .

شورەیحی قازی: ئەمیری ئیمانداران ئایا ساغ و سەلامەت بوو کە لەم کابرایەت کڕی ؟

عومەری کوری خەتاب (ڕەزای خوای گەورەی لێبیت): بەڵێ.
شورەیحی قازی: یان بیگەڕێنەوە بەساغی یان وا بۆ خۆت بێت

ئایا دادوەری وایە؟! قسەیەکی جیاکەرەوە و دادوەریەکی ڕاست و دروست، بڕۆ بۆ شاری کوفە من تۆم کردە دادوەر .

پێش ئەوەی عومەری کوری خەتاب (شورەیحی قازی) هەڵبژێرێت بۆ دادوەری ئەوا ئەم دادوەرە بەرێزە وە نەبێت کەس نەی ناسیبێت، بەڵکو زۆر بەناوبانگ بوو بەزیرەکی و خەڵک سەرسام ببوو بەسەلیقەیی ئەم کابرایە، بۆچی نا ئەم کابرایە خەلکی ولاتی (یەمەنە) و (کیندیە) کەمێک لە ژیانی خۆی لە نەفامیەتی بردە سەر و زۆر حەزی ئەکرد کەوا بێتە خزمەتی پێغەمبەری خوا (ﷺ) بەلام نەبوو بەقسمەتی، ئەوەبوو چوویە خزمەتی هاوەڵە بەرێزەکان، وە کاتێک پێشەوا عومەری کوری خەتاب (ڕەزای خوای لێبێت) کە کردیە دادوەر نەوەک نەیزانی بێت هەلیبژێرێت، بەڵکو کاتێک هەلیبژارد چەندین هاوەلی پێغەمبەر (ﷺ) لە ژیان مابوون، بەڵام ئەوی هەلبژارد، چونکە (شورەیحی قازی) بۆماوەی شەست دانە ساڵ دادوەری کرد وە هەموو خەلیفەکان لەدوای عومەر (ڕەزای خوایان لێبێت) هەر لەشوێنی قەزاوەتیان دانا لەوانە (عومەر، عوسمان، عەلی، موعاویە) (ڕەزای خوایان لێبێت).

هەر وەکو لەپاش ئەوانیش خەلیفەکانی ئومەویەکان دایان ناوە بە (دادوەر-قازی) کاتێک تەمەنی گەیشتە سەد و حەوت (١٠٧) ساڵ داوای کرد کە واز بهێنێت لە دادوەری، بەڵام نەیان هێشت، پەرتوکەکانی

مێژوو پڕە لەبەسەرهاتەکانی ئەم تابعیە بەرێزە لەوانە (عەلی کوڕی ئەبو تالب) کاتێک قەڵغانەکەی (خۆپارێز) لە لای کابرایەک دیتەوە (ئەهلی زیمە) بوو ئەوانەی کە موسوڵمان نین لە وڵاتی موسوڵمانان ئەژین لەشاری (کوفە) لە بازارەکەی ئەی فرۆشت کەبینیەوە ناسیەوە، گووتی: بەکابرای (زیمە) بمدەرەوە ئەمە هی منە لە فلانە شەو لێم کەوت لە فلانە جێگا.

کابرا گووتی: هی خۆمە ئەی ئەمیری موسوڵمانان ئەبینیت لەدەستمە .

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: نەفرۆشتومە و نەداومە بەکەس چۆن دەستت کەوتوە ؟؟

کابرا گووتی: نێوان من و تۆ دادوەری موسوڵمانان هەیە .

کاتێک هاتنە بەردەستی دادوەری موسوڵمانان (شورەیحی قازی) بە عەلی کوری ئەبو تالیبی گووت:

(شورەیحی قازی) : چی ئەلێت ئەی پێشەوای باوەرداران ؟

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: من ئەم پارێزەرەم لەلای ئەم کابرایە دیتەوە نە بە دیاری داومە بەکەس نە فرۆشتومە، چۆن کەوتە دەستی؟؟

(شورەیحی قازی) : ئەی کابرا تۆ ئەلێت چی ؟

کابرا گووتی: ئەم پارێزەرە هی منە و لەدەستمە و من پێشەوای باوەرداران بە درۆ ناخەمەوە .

(شورەیحی قازی): رووی کردە عەلی کوڕی ئە بوتالیب گووتی: هیچ دوو دڵ نیم کەوا تۆ ڕاست گۆیت: بەڵام ئەبێت دوو شاهیدت هەبێت .

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: بەڵێ هەمە دوو شاهید خزمەتکارەکەم و حەسەنی کوڕم .

(شورەیحی قازی): بەڵێ ڕاستە، بەلام شاهیدی کوڕ بۆ باوک ناشێت و من قبوڕی ناکەم .

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: سبحان الله پیاوێک لەئەهلی بەهەشتە شاهیدی لێ وەرناگیرێت؟ ئایا گوێت لە پێغەمبەری خوا (ﷺ) نەبوە کە ئەفەرمووێت: (حەسەن و حوسێن گەورەی گەنجانی بەهەشتن) ؟؟

(شورەیحی قازی): ئەزانم، بەڵام من شاهیدی کوڕ بۆ باوک وەرناگرم .

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: ڕووی کردە کابرای ئەهلی زیمە و گووتی: هیچ شاهیدی ترم نیە بیگرە .

کابرا گووتی: بەڵام من شاهیدی ئەدەم کەوا ئەم پارێزەرە هی تۆیە ئەی پێشەوایی باوەرداران، لەبەرامبەر دادوەر ئەوەستێ و دوای دادوەر حەق ئەدات بەمن؟؟ ی

شاهیدی ئەدەم کە ئەم ئاینە راستە و هەروها من شاهیدی ئەدەم کە (آشهد ان لا اله الا الله وان محمد رسول الله) و بزانە ئەی دادوەر ئەم پارێزەرە هی پێشەوای باوەردارانە لەکاتێک کەئەرۆیشت بۆ شەری (صفين) لە وشترەکەی کەوت منیش هەڵم گرتەوە .

عەلی کوڕی ئەبو تالیب: چونکە تۆ بویتە موسوڵمان ئەوا منیش دام بەتۆ و ئەم ولاخەشم دا تۆ بەدیاری، زۆری نەبرد ئەم کابرایە لە شەری

(نەهەرەوان) کەپێشەوا عەلی کوری ئەبو تالیب کردی دژی (خەواریجەکان) کردی ئەم شەهید بوو .
بەسەرهاتەکان زۆرن یەکێکی تر لەو ڕووداوە جارێکیان کوڕەکەی (شورەیحی قازی) کەمێک کێشەی لەگەڵ چەند کەسێک هەبوو گووتی: باوکە گیان بانگیان بکەم بۆ ئەوەی دادوەری بکەیت لەگەلیان، کاتیک بانگیانیانی کرد حەقەکەی دا بەخەڵکەکە، کاتێک گەڕانەوە بۆ ماڵەوە گووتی: باوکە گیان ئابڕوت بردم !!
(شورەیحی قازی): کوڕی خۆم بەخوا تۆ خۆشەویست تری لەوان، بەڵام خوای گەورە خۆشەویستترە لە تۆ ترسام یەکەم جار پێت بلێم کەوا حەق لەلای وانە بچیت سولحیان لەگەڵ بکەیت حەقەکەیان بفەوتێت.
جارێکی تر کوڕەکەی (شورەیحی قازی) بوە کەفیلی یەکێک دوایی کابرا هەڵات ئینجا کوڕی (شورەیحی قازی) یان گرت و بردیانە بەندیخانە (شورەیحی قازی) هەموو رۆژێک خواردنی بەخۆی بۆی ئەبرد .
وە زۆر جار (شورەیحی قازی) دوو دڵ ئەبوو لە وەرگرتنی شاهیدەکان، بەلام ناچار بوو لەوەرگرتنی بۆیە پێیانی ئەوەت بەشاهیدەکان گویێ بگرن گوی بگرن خوای گەورە ڕێنمونیتان بکات، ئێوە دادوەرن بەسەر ئەم خەڵکە من نیم ......
وە من خۆم ئەپاریزم لەئاگر بەئێوە، بەڵکو ئێوە یەکەم ترن بە پاراستنتان لەئاگر ......
ئێستا ئەتوانن شاهیدی نەدەن و برۆن.....

ئەگەر هەر بەردەوام بان لەسەر شاهیدی دان ....
تەماشای ئەکردن و ئەیگووت: گوی بگرە ئەزانم تۆ(ستەم کاری)، بەڵام من فەرمان نادەم تەنها بە گومان، بەڵکو فەرمان ئەدەم شاهیدی شاهیدەکان وە ئەم دادوەریەی من هیچ حەلالێکت بۆ حەرام ناکات .
(شورەیحی قازی)ی ئەم قسانەی زۆر دووبارە ئەکردەوە لەکاتێک دادوەری ئەکرد، بەیانی ستەم کار ئەزانرێ لە خەسارەتمەندار ؟
ستەم کار چاوەروانی پاداشتەکەی ئەکاتەوە، ستەم لێ کراو چاوەروانی ئەوەیە کە حەقی خۆی بۆ بسێندرێتەوە، وە من سوێند ئەخۆم بەخوای گەورە هەر کەسێک شتێک لەپێناوی خوای گەورە واز لێ بهێنێت ئەوا هەست بە نەبونی ئەوشتە ناکات ....
(شورەیحی قازی) ئامۆژگاری خەڵکی ئەکرد ئەوەتا جارێکیان کابرایەک کێشەی هەبوو زۆر دڵگران بوو هەر باسی ئەکرد و گڵەیی ئەکرد ...
(شورەیحی قازی) دەستی گرت و بردی بۆ لایەک گووتی: کوڕی برام . ئاگات لەخۆت بێت گڵەیی کێشەکانت بۆ کەس باس مەکە تەنها بۆ خوای گەورە نەبێت، لە بەر ئەوەی ئەوەی گڵەیی بۆ ئەکەی یان برادەرە یان دوژمن ئەگەر برادەربوو ئەوا دڵی ناخۆش ئەکەی وە دڵگران ئەبێت وە ئەگەر دوژمن بوو ئەوا دڵی پێ خۆش ئەبێت و شادە ....
سەیربکە ئەم چاوەی من ئەبینێت؟ ئەمە سوێند بەخوا پازدەساڵە نە کەسێکم پێ بینیوە نە رێگایەک، وەکەسیش نەی زانیوە تەنها تۆ نەبێت ئایا گوێت لەبەندە چاکەکەی خوا نەبووە کە ئەڵێت:

(إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ)[1] واتە: بەڕاستی من باسی سکاڵا و غەم و پەژارەم هەر بۆ لای خوا دەبەم.

وەبرادرەێکی جارێکیان لەشاری کوفە نەخۆشی (تاعون) تێدا بوو هەڵات بۆ شاری نەجەف لەترسی ئەم نەخۆشیە ..

(شورەیحی قازی) نامەیەکی بۆ نارد و نووسی ئەی برای خۆم

(ئەو شوێنەی کە بەجێت هێشتوە نەمردنت بۆ نزیک ئەکاتەوە و نە ڕۆژکانت کە لەژیان ماوە لێ ئەسێنێتەوە ..

وە ئەم شوێنەی کە بۆی ڕۆیشتی ناتوانێ ڕێگر بێت لە ڕێگای ئەو کەسەی کە کەس قورتاری نابێت لە دەستی .

هەزاران ڕەحمەتی خوا لە (شورەیحی قازی) بێت وخوای گەورە بەهەشتی شاد بکات.

[1] - (٨٦) يوسف

وێنەی حەوتەم:

{ حەسەنی بەسڕی }

مەسلەمەی کوری عبد الملک، دەیفەرموو: چۆن گەلێک گومڕا ئەبێت کە پیاوێکی وەک حەسە نی بەسری تێدا بێت.

موژدەدەر هات و موژدەی دا بە خێزانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) دایکی باوەڕداران (دایکی سەلەمە) کە خزمەتکارەکەیان (خەیرە) کوڕێکی چاوگەش و جوانی بووە، دایکی باوەڕداران (دایکی سەلەمە) زۆر خۆشحال بوو، دەم چاوی گەشایەوە وە ناردی بەدوایی (خەیرە) و کۆرپەڵەکەی تاوەکو لە ماڵی دایکی باوەڕداران کاتی پاش منداڵبوون ببەنە سەر، چونکە (خەیرە) زۆر خۆشەویست بوو لەلای دایکی باوەڕداران چەند کاتێکی پێ چوو تاوەکو (خەیرە) و کۆرپەڵە چاو گەشەکەی هاتن بۆ لای دایکی باوەڕداران کەچاوی پێ کەوت بەم منداڵە چاوگەشە، چاوی پر بوو لەجوانی و میهرەبانی و بێ تاوانی هەندەی تر دڵی دایکی باوەڕداران گەشایەوە، گووتی: ئەی (خەیرە) ناوت لێناوە؟

گووتی: نەخێر دام ناوە بۆ ئەوەی تۆ ناوی لێ بنێیت .

ئینجا دایکی باوەڕداران گووتی: بەبەرەکەتی خوا ناوی ئەنێم (حەسەن) ئینجا دەستی بەرز کردەوە بۆ ئاسمان و دوعای خێری بۆ کرد .

بەڵام خۆشەویستی (حەسەن) تەنها لەلایەن دایکی باوەڕداران نەبوو، بەڵکو لەماڵی یەکێک لە هاوەڵە بەڕێزەکانی پێغەمبەر (ﷺ) کەناوی (زەیدی کوری سابت) (ڕەزای خوای لێبێت) کە (وەحی) بۆ پێغەمبەر (ﷺ) ئەنووسیەوە، چونکە باوکی (حەسەن) کەناوی (یەسار) بوو خزمەت کاری ماڵی ئەم هاوەڵە بەڕێزەی پێغەمبەر (ﷺ) بوو، (حەسەنی بەسرِی) لە ماڵێک گەورە بوو کەماڵی پێغەمبەر (ﷺ) بوو لەلایەن دایکی باوەڕداران (دایکی سەلەمە) کەناوی (هند کچی سهیل) بوو، ئەم ئافرەتە یەکێک بوو لەخانەدانترین ئافرەتی مەککە کە لەکاتی پێش ئاینی ئیسلام توانیوەتی بخوێنیت و بنووسێت، وە ئەمە بووە هۆی گێڕانەوەی (٣٨٧) فەرمودەی پێغەمبەر(ﷺ) کە زۆرترین فەرموودی گێڕاوەتەوە لەیەک کەس، (حەسەنی بەسرِی) زۆر لەوە زیاتر خۆش بەختر بوو، چەند جار (خەیرە) ئەچوو بۆ بازار بۆشت کرین، کە ئەم کۆرپەڵە چاو گەشە ئەگریا (دایکی سەلەمە) شیری خۆی ئەدا بەم کۆرپەڵە چاو گەشە بۆ ئەوەی بێ دەنگ بێت و هێمن بێتەوە .

بۆیە (دایکی سەلەمە) لەدوو رووەوە دایکی (حەسەنی بەسرِی) یە:

رووی یەکەم: بەو شێوەیەی کە دایکی باوەردارانە .

رووی دووەم : بەو شێوەیەی کە شیری پێ داوە .

(حەسەنی بەسرِی) لەم کەشوهەوایە گەورە بوو کە لەنێوان مالانی دایکی باوەڕداران و هاوەڵە بەڕێزەکان تاوەکو (حەسەنی بەسرِی) گەورەبوو بووە گەنجێکی جوان و قەشەنگ، تاوەکو چەند فەرموودەی

گێڕاوەتەوە لە هاوەڵانی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) لەوانە (عوسمانی کوڕی عەفان، عەلی کوڕی ئەبوتالیب، عەبدوڵڵای کوڕی عومەر، عەبدوڵڵای کوڕی عەبباس، ئەنەسی کوڕی مالیک، جابری کوڕی عەبدوڵڵا و هی تر) لە هاوەڵە بەرێزەکان (ڕەزاو رحمەتی خوای گەورەیان لێبێت) بەڵام زۆر دڵی بە عەلی کوڕی ئەبو تالیب ئەبوویەوە تاوەکو لێی جیاواز نە ئەبوویەوە لە بەر ئەوەی ئەم هاوەڵە بەرێزە لە پاراوی زمانی و تەقواو لە خواترسانی و زانستی کە لەپێغەمبەری خوای گەورەی (ﷺ) وەرگرتبوو .
(حەسەنی بەسرِی) کەتەمەنی گەیشتە (چواردە ساڵ) لەگەڵ باوکی بەرێ کەوتن بۆشاری (بەسرِە) بۆیە ناوبانگی دەرکرد لەدوایی بە (حەسەنی بەسرِی).
شاری (بەسرِە) ئەوکات قەڵا و پێگەی موسوڵمانان بوو بۆ جیهاد کردن بۆیە شارەزابووە بەگەورە هاوەلانی پێغەمبەر (ﷺ) و تابیعیە بەرێزەکان و ڕێزی وانە شەرعیەکان جمەی ئەهات لەناو مزگەوتەکان لەوانە رێزی هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر(ﷺ) (عەبدوڵڵای کوڕی عەبباس) کە زانای ئەم ئوممەتەیە بە فەرمودەی پێغەمبەر (ﷺ) (حەسەنی بەسرِی لەم هاوەڵە بەرێزە زانستێکی زۆری لێ وەرگرت لەوانە (تەفسیرو فقە و ئەدەب و زمانی عەرەبی و فەرمودەی پێغەمبەر(ﷺ)) تاوکو (حەسەنی بەسرِی) بووە زانایەکی بەرێزی ئەم ئوممەتە ناوی (حەسەنی بەسرِی) لە شاراندا بڵاوبوویەوە .

ئەوەتا خەلیفەی باوەڕداران (مەسلەمەی کوڕی عەبدولمەلیك) پرسیاری کرد لە (خالیدی کوری سەفوان) گووتی: باسی (حەسەنی بەسرِی)م بۆبکە چونکە تۆ لەهەموویان باشتر ئەیناسیت .

(خالیدی کوری سەفوان) دەیگووت: (حەسەنی بەسرِی) ناو دڵی وەک رووکەشی وایە قسەی وەک کردەوەی وایە ئەگەر فەرمانی بە کردەوەی چاک بکا ئەوا یەکەم کەسە کە خۆی فەرمان ئەکات بە چاکە و ئەگەر نەهی لە خراپە بکات ئەوا یەکەم کەسە کە نەهی لەخراپە ئەکات و من بینیم ماڵی دونیای نەئەویست ئینجا خەڵک داوایان لەو ئەکرد، ئینجا (مەسلمە) گووتی: (بەسە بەسە چۆن خەڵک گومرا ئەبێت پیاوێکی وای تیابێت)؟ !!

ئینجا کاتێک (حەجاجی کوری یوسفی سەقەفی) بوو بە دەسەڵاتدار لە وڵاتی عێراق کە چەند پیاوێکی ستەمکار بوو (حەسەنی بەسرِی) لە وانەبوو کە بەرەوە رووی راوەستا و دژایەتی کرد و تەنها لەخوای گەورە ئەترسا .

جارێکیان (حەجاج) خانوێکی گەورەی دروست کرد و بانگی خەڵکی کرد بۆ ئەوەی بێن تەماشای بکەن (حەسەنی بەسرِی) ئەم دەرفەتەی قۆستەوە بۆ ئەوەی بچێت قسە بۆ خەڵکەکە بکات بۆیە چووە چوار دەورەی و سورایەوە، گووتی: تەماشامان کرد کە ئەم پیسی ناو پیسان مەبەستی حەجاج بوو کە ئەم کۆشك و ماڵەی دروست کردوە بەڵام نازانێ کە (فیرعەون) کۆشکێکی زۆر لەوی گەورەتر دروست کرد، دوایی

خوای گەورە فیرعەونی لەناو برد خۆزگە (حەجاج) ئەزانێت کە ئەهلی ئاسمان رقیان لێەتی و خەڵکی ئەرز ئەویان هەلخەلەتاندوە.

تاوەکو یەکێک لە ئامادەبوان دڵی پێ سووتا، گووتی: بەسە ئەی باوکی سەعید بەسە .

(حەسەنی بەسرِی) فەرمووی: بە کابرا بەخوا بێ دەنگ نابم چونکە خوای گەورە پەیمانی لەزانایان وەرگرتوە کە حەق بۆ خەڵک روون بکەنەوە و نەیشارنەوە .

دوای (حەجاج) بە پیاوانی خۆی گووت: ئەی بێ غیرەتینە بەندەیەک لە بەندەکان دێت ئاوا بە من ئەلێت!!

ئێوەش رائەوەستن وەڵڵاهی ئەبێت خوێنی ئەوتان دەردخوارد بدەم!!

دوای گووتی: بە سەربرەکە خۆت ئامادە بکە و بە چەند پۆلیسێکی گووت: برِۆن ئەم کابرایەم بۆ بهێنن!

کە (حەسەنی بەسرِی) یان هێنا بۆ لای (حەجاج) لێوی خۆی جولاند ئینجا حەجاج پێی گووت: فەرموو فەرموو ئەی باوکی سەعید لێرە دابنیشە لەشوێنی خۆی داینا ئینجا خەڵک زۆر پێیان سەیر بوو تا کەمێک پێش ئێستا حەجاج ئەوەندە تورِە بوو لە (حەسەنی بەسرِی) کە ئەی ویست خوێنی برژێنێ و بیدا بە پیاوانی خۆی ئەی بۆ ئێستا ئەوا نەرم بووە؟

ئینجا حەجاج پرسیاری لێ ئەکرد و(حەسەنی بەسرِی) وەڵامی ئەدایەوە تاوەکو تەواو بوو ئینجا، گووتی: بۆنی خۆش بهێنن دەستی بەبۆنی خۆش

ئەکرد و لە ریشی (حەسەنی بەسرِی) ئەدا تاوەکو تەواو بوو دوای حەجاج گووتی: تۆ گەورەی زانایانی ئەی باوکی سەعید دوایی (حەسەنی بەسرِی) رۆیشت ئینجا جێگری حەجاج بەدوایی (حەسەنی بەسرِی) کەوت گووتی: ئەی باوکی سەعید پێش ئەوەی تۆ بێیت حەجاج ئەوەندە تورِە ببوو خوێن لەچاوانی ئەباری بەڵام من بینیم کەتۆ هاتیتە ژورەوە دەمت جولاند چیت گووت؟ !!

(حەسەنی بەسرِی) دەڵێ گووتم: (اللهم يا ولى نعمتى وملاذى عند كُربتى اجعل نقمته بردًا وسلامًا على، كما جعلت النار بردًا وسلامًا على إبراهيم.) .

زۆرن ئەو رووداوانەی کە تیایدا (حەسەنی بەسرِی) قسەی حەق تێدا کردوە وە بەرووەروی دەسەڵاتداران بۆتەوە..

جارێکیان پاش ئەوەی ئەمیری باوەرِداران (عومەرِی کوری عەبدولعەزیز) کۆچی دوایی کرد (یەزید) هاتە سەرتەختی دەسەڵات، ئەوەبو لایدا لە رێگای حەق و وەک ئەوەی پێشتر نە ئەبوو کاتێک بووە دەسەڵاتدار کەسێکی کردە دەسەڵاتدار لە عێراق بەناوی (عومەری کورِی هبیرە) (یەزید) نوسراو لەدوو نوسراو ئەی نارد بۆ(عومەری کورِی هەبیرە) کەتیایدا بۆی ئەنووسی توندبە لەگەڵ خەڵک و هەندێک جار برۆ با لەگەڵ حەقیش نەبیت.

بۆیە (عومەری کوڕی هەبیرە) بانگی هەردوو زانای کرد، واتە: (شەعەبی) و(حەسەنی بەسرِی) و تێی گەیاندن کە (یەزید) فەرمانی پێ ئەکات بە هەندێک جار بە خراپە ئایا لە ئایین دەر ئەچێت ؟

زانا (شەعەبی) وەڵامێکی داوە تۆزێ نەرمی تێدابوو بۆ خەلیفە و سەرکردەی عێراق (عومەری کوڕی هەبیرە) و(حەسەنی بەسڕی) بێ دەنگ بوو .

(عومەری کوڕی هەبیرە): تۆچی ئەلێیت ئەی باوکی سەعید؟

(حەسەنی بەسڕی) ئەی کوڕی هەبیرە لەخوا بترسە بۆ یەزید بەڵام مەترسە لە یەزید بۆ خوا ، وە بزانە خوای گەورە ئەتپارێزی لە یەزید بەڵام یەزید ناتپارێزی لەخوای گەورە، وە بزانە خەریکە فریشتەیەک بۆت دا ئەبەزێت لەسەر قەرەوێلەکەت لات ببات وە بتبات لە فراوانی قەسرەکەت بۆ تەنگی گۆڕەکەت ئینجا لە گۆڕەکەت (یەزید) نابینەوە بەڵکو ئەم کردەوانەت ئەبینیەوە کە سەرپێچی خوای (یەزید)ت پێ ئەکرد، ئەی کوڕی هەبیرە بزانە ئەگەر لە گوێرایەڵی خوای گەورە دابیت ئەوا ئەتپارێزێ لەخراپەی (یەزید) و ئەگەر لەگەڵ خراپەی (یەزید) دابیت ئەوا ئەتداتە دەست خراپەی یەزید، و بزانە نابێت گوێرایەڵی هیچ کەسێک بکرێت مادام ئەم کەسە گوێرایەڵی خوا ناکات ئینجا (عومەری کوڕی هەبیرە) گریا و تا وەکو چاوەکانی پر لە فرمێسک بوو ئینجا چەندین دیاریدا بە (حەسەنی بەسڕی)، دوایی خۆی و زانا (شەعەبی) چوونەوە بۆ مزگەوت و خەڵک کۆبونەوە بۆ ئەوەی بزانن کەوا چییان

گوتووە بە ئەمیری عیراق، زانا (شەعەبی) گووتی: خەڵکینە (هەر کەسێک ئەیەوێت خوای گەورە بەباشتر بزانێت لە سەر خەڵکی تر لەهەموو شوێنێک با بیکات سوێند بەو خوایەی کە روحی منی بەدەستە ئەم قسەیەی کە (حەسەنی بەسرِی) بە (عومەری کورِی هەبیرەی) گووت: ئەم زانی بەڵام بەخوا ویستم دڵی (عومەری کورِی هەبیرە) رازی بکەم بەڵام (حەسەنی بەسرِی) ویستی خوای گەورە لەخۆی رازی بکات خوای گەورە ئەوی لە (عومەری کورِی هەبیرە) نزیک کردەوە منی دوور کردەوە (حەسەنی بەسرِی) نزیکەی هەشتا ساڵ ژیا بەڵام خەڵک هەر لە ئامۆژگاریەکانی دڵی نەرم ئەبوویەوە چاوەکانی پر ئەبوو لە فرمێسک ئەگەر گوێی لە ئامۆژگاریەکانی ئەبوو، ئەوەتا کاتێک پرسیاریان لێ کرد لە بارەی دونیا ئەویش گووتی: پرسیارم لێ ئەکەی لە بارەی دونیا و ڕۆژی دوایی؟

نموونەی ژیانی دنیا و ڕۆژی دوایی وەک رۆژهەلات و رۆژ ئاوایە چەند تۆ لەلایەکیان دوور نزیک بکەویتەوە ئەوا لەوەی تریان دوور ئەکەویتەوە.

وە پێم ئەلێت پێناسەی دونیام بۆ بکە پێناسەی چیت بۆ بکەم دونیایەک سەرەتاکەی هەوڵدان و ماندوو بونەو کۆتایەکەی لەناو چوونە !!!

وە لە حەلاڵەکەی حیسابەو لە حەرامەکەی لێپێچینەوەیە .... هەرکەسێک تیایدا دەولەمەند بوو ئەوا توشی تاقی کردنەوە بوو وە هەرکەسێک هەژار بوو ئەوا دل غەمگین ئەبێت ......

جارێکی دی پرسیاریان لێ کرد لەبارەی خۆی و خەڵک ؟؟

گووتی: قورمان بەسەری چیمان لەخۆمان کرد ؟!!

ئاینەکەمان بەکەم زانی و دونیامان بە باشتر زانی !!!

وە ڕەوشتمان لەدەست چوو جل و بەرگمان نوێ کردەوە یەکێک لە ئێمە لەسەر لای چەپ ئەخەوێت وە لەماڵی خەڵک ئەخوات.

خواردنەکەی بەدزی پەیدا کردوە ..

پارەکەی بە بێ ئیش کردن پەیدا کردوە .....

داوای شیرینی ئەکات پاش ترشی ....

داوای شتێکی گەرم ئەکات پاش شتێکی سارد ..

داوای شتێکی فێنک ئەکات پاش شتێکی وشک ....

تا وەکوو ورگی پڕ بوو لە خواردن سک ئێشە ئەگرێت ئینجا قرقێنە ئەداتەوە لە زۆر خواردن ...

دوای ئەڵێ ڕۆلە شتێکم بۆ بهێنە تاوەکوو خواردن هەزم بکات ...

هەی گێلە تەنها دینەکەتە هەزم ئەکەیت

کوا دراوسێ نەدارەکەت ؟؟؟؟

کوا هەتیوە برسیەکان ؟؟؟؟

کوا هەژار و نەدارەکان ؟؟؟

کوا ئەوەی کە خوای گەورە فەرمانی پێ کردی کە بیدەیەت بە بێ چارەکان ؟؟ خۆزگە ئەتزانی تۆ ژمارەی ....

هەرکاتێک ڕۆژئاوا ئەبێت ئەوا ژماریەکت لێ کەم بۆوە ...

دوایی هەمووی ئەڕوات ..

ئینجا لەشەوی هەینی ساڵی سەدو دەی کۆچی وەڵامی بانگی خوای گەرەی دایەوە کەبەیانی بوویەوە شاری بەسەرە هەژا لەگەڵ بڵاو بونەوەی کۆچی دوایی (حەسەنی بەسرِی).

ئینجا ئەمە یەکەم رۆژە لە مێژووی شاری بەسرە کە نوێژی (عەسر) نەکرێت بە جەماعەت لەبەر ئەوەی خەڵك چوو بۆ سەر قەبران بە دوای تەرمی (حەسەنی بەسرِی)دا .

هەزاران رەحمەت لە (حەسەنی بەسرِی) بێت ئامین....

وێنەی هەشتەم:

{ئەیاسی کوری موعاویەی موزەنی}

پێشەوای باوەڕداران (عومەری کوڕی عبدالعزیز) شەو خەوی لێ زرابوو ئارەقەیەکی نەرمی کردبوو بیری جەنجاڵ ببوو لە یەکێک لەشەوە ساردەکانی شاری (دیمەشق) بیری ئەکردەوە (دادوەر_قازی) بۆ شاری (بەسرە) دابنێت، بەلام سەری سورما بوو کامەیان بکات بە قازی نەی ئەزانی کامەیان هەلبژێرێت تاکو بەڕاستی لە نێوان خەڵکدا فەرمان بکات، چاوی بریبوە دوو کەس کە هەردووکیان لە خوا ترس و دڵ پاک و سەر ڕاست بوون، بەیانی بانگی فەرمانڕەوای عێراقی کرد (عودەی کوڕی ئەرتا) پێی گووت: هەر دووکیان کۆبکەوە ئەیاسی کوری موعاویەی موزەنی و قاسمی کوری رەبیعە حارسی، فەرمووی: پێشەوای باوەڕداران (عومەری کوری عبدالعزیز) فەرمانی پێ کردووم کەوا یەکێکتان بکەم بە (دادوەر_قازی) لەشاری بەسرە ئێوە چی ئەلێن؟

هەر یەکێکیان باسی ئەوی تری کرد بە چاکە .

(عودەی کوری ئەرتا): لەلای من ناچنە دەرەوە تاوکو یەکێکتان نەبن بە (دادوەر_قازی).

ئەیاس فەرمووی: ئەی پێشەوا پرسیاری هەر دووکمان لە دوو زانایی (عێراق) بکە (حەسەنی بەسرِی و محمدی کوری سیرین) بکە ئەوان لە هەموو کەس باشتر ئەتوانن خەڵک بناسن کە بۆ ئەم پۆستە بشێت .

قاسمی کوری رەبیعە بەردەوام سەردانی ئەم دوو زانایەی ئەکرد و قاسمی کوری رەبیعە زانی ئیتر ئەیاس ویستی ئەم بارگرانیە لە کۆڵ خۆی بکاتەوە ئاوری دایەوە، گووتی: ئەی پێشەوا.... پرسیار لە کەس مەکە سوێند بەو خوایەی کە هیچ خوایەکی تر نیە شایەنی پەرستن بێت (ئەیاس) زۆر لە من شارەزاترە لە ئاینی خوا، وە زۆر شارەزاترە لە (دادگا)، ئەگەر من درۆ ئەکەم ئەوا نابێت کابرایک کە درۆێک ئەکات تۆ بیکەیت بە (دادوەر_قازی) وە ئەگەر من راست بکەم ئەوا تۆ نابێت باشتر لە باشە پێش بخەیت ......

ئەیاس رووی کردە پێشەوای ئێراق فەرموی ....

تۆ کابرایەکت هێنا ویستت بیکەیت بە(دادوەر_قازی) وە داتنا لە لێوار دۆزەخ ئەویش ویستی خۆی رزگار بکات بە سوێندێکی درۆ دوایی بۆ خۆی تەوبە و ئیستغفار ئەکات وە خۆی رزگار کرد ..

ئینجا پێشەوای ئێراق (عودەی کوری ئەرتا) گووتی: ئەوەی وا بیر بکاتەوە و بیر تیژ بێت و لە کارەکان بزانێت باشترە بۆ (دادوەر_قازی) ئینجا فەرمانی کرد کە تۆ بوویت بە (دادوەر_قازی) لە بەسرە .

ئینجا بزانین ئەم زاتە کێە کەوا پێشەوای باوەرداران(عومەڕی کوری عبدالعزیز) ویستی بیکات (دادوەر_قازی) لە شاری بەسرە؟

وە ئەم پیاوە جوامێرە کێیە کەوا بە نموونەی سەر راست و بیر تیژ و تێگەیشتوو ئەهێنەوە؟ ئەم کەسە کێیە کەوا بە نموونەی سەخاوەتی

(حاتەمی تایی) دێتەوە؟ ئەم کەسە کێیە بە نموونەی نەرم و نیانی (ئەحنەفی کوری قەیس) دێتەوە؟

ئەم کەسە کێیە بە نموونەی جەربەزە و ئازایی (عەمری یەکروبی) دێتەوە؟ وەرن با پێکەوە ژیانی ئەم کەڵە پیاوە بزانین وە پەندی لێ وەربگرین ئەیاس کوری موعاویەی کوری قورەی موزەنی لە ساڵی چل و شەشی کۆچی لە ناوچەی (یەمامە) نەجد لە دایک بووە، دوایی کۆچیان کردووە بۆ شاری بەسرە لە خێزانەکەی وە هەر لەوێ گەورە بووە و فێری زانستی ئیسلام بووە، جار بە جار سەردانی شاری (دیمەشق) ی ئەکردوو ئەوەی توانی زانیاری ئیسلامی لەو هاوەڵانی پێغەمبەر(ﷺ) کەمابوون لە ژیان و تابیعیەکان وەرگرت، وە هەر لە سەرەتایی مناڵیەوە نیشانەی زیرەکی و بلیمەتی ئەم کورە دەرکەوت، وە خەڵک وەک چیرۆک ئەیان گێرایەوە وە ناوی ئەم ئیمانداره بەرێزە چووە ناو هەموو ماڵێک ...

ئەگێرنەوە جارێکیان (ئەیاس) منداڵ بوو وانەی بیرکاری ئەخوێند لای کابرایەکی (جولەکە) کابرا دانیشتبوو لەگەڵ چەند برادەرێکی خۆی باسی موسوڵمانانی ئەکرد ئەی گووت ...

کابرای جولەکە: موسوڵمانان ئەڵێن لەبەهەشتدا مرۆڤەکان ئەخۆن، بەڵام پاشەڕۆکیان نیە ؟؟؟

ئەیاس رووی تێکردن وە گووتی: روخسەت هەیە مامۆستا منیش قسەیەک بکەم لەم باریەوە؟؟

مامۆستا: بەڵێ فەرموو ..

ئەیاس: باشە ئایا هەموو شتێک کە لە دونیا ئەخورێت ئەبێت بە پاشەڕۆک ؟؟؟

مامۆستا: نەخێر .

ئەیاس: باشە بۆ کوێ ئەڕوات ئەوەی ئەمێنێتەوە لە لەش؟

ماموستا: ئەڕوات بۆ خانەکانی لەش ..

ئەیاس: ئەی باشە بۆ ئێوە باوەڕ ناکەن کەوا لە بەهەشت هەمووی بڕواتە خانەکانی لەش و خۆراکی لەش ؟

مامۆستا: دەک خوا بتکوژێت منداڵێکی چەند زیرەک و وریایت ....

ئەم گەنجە ڕۆژ بە ڕۆژ گەورەتر ئەبوو، بەڵام بیری زیاتر تیژتر ئەبوو .....

ئەگێڕنەوە جارێکیان لە شاری دیمەشق لەگەڵ کابرایەک دەنگە دەنگی بوو حەقی لای ئەم کابرایە بوو، بەڵام کە نەگەیشتن بە یەکتری چوون بۆ لای (دادوەر- قازی).

ئەیاس: دەستی بە دەنگی بەرز کرد لە باسی هەقی خۆی بۆ دادوەر_ قازی.

(دادوەر-قازی): دەنگ بەرز مەکەرەوە ئەم کابرایە زۆر لە تۆ بەتەمەنترە.

ئەیاس: بەلام هەق زۆر لەو گەورەترە .

(دادوەر- قازی) : توڕە بوو گووتی: بێ دەنگ بە ...

ئەیاس: گووتی: باشە کە من بێ دەنگ بووم کێ داوی هەقی من بکاتەوە؟؟

(دادوەر- قازی) : لەوەتەی هاتویتە ئێرە بۆ قەزاوەت تەنها تۆ ناهەقی ..

ئەیاس: لاالە الا اللە راستە یان نە؟

(دادوەر- قازی) : هێمن بویەوە گووتی راستە سوێند بە خوای کەعبە .

ئەیاس بەردەوام بوو لە وەرگرتنی زانیاری ئیسلام ئەگەر چی هێشتا تازە پێگەیشتوو بوو، بەڵام ئەبوو بەپێشەوای پیاوە گەورەکان .
ئەوەتا جارێکیان (عبدالملک کوڕی مەروان) پێش ئەوەی ببێتە (پێشەوا) سەردانی شاری بەسرای کرد، ئەیاسی بینی هێشتا (سمێل)ی بەتەوایی دەرنەکرد بوو، بینی پێش نوێژی بۆ چوار پیاوی ریش درێژ ئەکرد .
(عبدالملک کوڕی مەروان) گووتی: حەیف بۆ ئەم پیاوە ریش درێژانە کەئەم منداڵە پێش نوێژیان بۆ ئەکات !
دوایی ڕوویی لەئەیاس کرد گووتی: تەمەنت چەندە ئەی منداڵ؟؟
ئەیاس: تەمەنی من لەتەمەنی (ئوسامەی کوری زەیدە) کە پێغەمبەر (ﷺ) کردی بەسەرۆکی هێزیک کە پیاوانی وەک (ئەبوبەکر و عومەر) تێدا بوو .
(عبدالملک کوڕی مەروان) گووتی: فەرموو پێش کەوە ئەی گەنجەکە خوابتپارێزێت .
وە ئەگێڕنەوەساڵێکیان خەڵک چوونە دەرەوی شار بۆ ئەوەی مانگ ببینن تاوەکو بیکەن بە رەمەزان لەسەروی هەموویان هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) (ئەنەسی کوڕی مالک) (ڕەزای خوای لێبێت) کەتەمەنی زۆر گەورە ببوو نزیکەی سەد ساڵ ئەبوو، کە تەماشایی ئاسمانیان کرد مانگیان نەبینی، بەلام (ئەنەسی کوڕی مالک) گووتی: ئەوەتا مانگ من ئەیبینم، بەڵام کەس نەی ئەبینی، ئەیاس تەماشی کرد و زۆر بەئەدەبەوە

(تاله موێکی) لەسەر چاو بوو کە زۆر درێژ بوو وای زانی ئەوە مانگە ئینجا ئیزنی لێ وەرگرت تاله مووکەی لا دا پێی گووت: ئەی ئێستا ئەی بینی ؟
گووتی: نەخێر نایبنیم نەخێر نایبنینم .
جارێکیان ئەگێرنەوە کابرایەک لە زیرەکەکانی ئەم سەردەمە لە یەکێک لە مەجلیسەکان دانیشتبوو گووتی: من پرسیارێکم هەیە؟؟
ئەی ئەیاس، گووتی: فەرموو .
کابرای سەرکردە: ئەی ئەیاس بۆچی (ئارەق) حەرامە؟ وە حەرامیەکەی لە کوێیە؟ تەنها ئاوی کوڵاوە و خورمایە بۆ حەرامە؟
ئەیاس: ئایا لە پرسیارەکەت بویتەوە؟
کابرای سەرکردە : بەڵێ لێبومەوە .
ئەیاس: گووتی باشە ئەگەر من ناو لەپی دەستم پڕ بکەم لە ئاو وە بەدەموچاوی تۆی دابکەمە ئایا ئازارت ئەبێت ؟
کابرای سەرکردە: گووتی نەخێڕ .
ئەیاس: باشە ئەگەر دەسکێک لە (قسل) بەدەم وچاوی تۆی دا بکەم ئایا ئازاری ئەبێت ؟
کابرای سەرکردە: گووتی نەخێر .
ئەیاس: گووتی ئەی ئەگەر (قسل)هکەم هێناوە خۆلم بەسەردا کرد و کەمێک ئاوم بەسەریاندا کرد دوایی شێلام ئینجا دامنا لەبەر خۆر تاوکو وشک بۆوە وە رەق بوو ئایا ئەگەر لە دەم و چاوتی بدەم ئایا ئێشی هەیە
کابرای سەرکردە: بەڵێ لە وانەیە بمکوژێت .

ئەیاس: ئاوها ئارەقیش کاتێک خورما بە ئاوی گەرم تێکەڵ کرا و ماوەیەکی بەسەر چوو ئەوا ئەبێت بە ئارەق و حەرام ئەبێت .

نموونەی زۆری تر هەن کە ئەیاس لەکاتی (قەزاوەت) رووی داوە بۆ نموونە: جارێکیان دوو پیاو هاتن بۆ لای ئەیاس یەکێکیان گووتی: گەورەم ئەم پیاوە من پارەم لە لای داناوە دوایی داوام لێ کردۆتەوە ئەڵێت شتی وا نییە تۆ پارەت لەلای من دانەناوە بوو بە مشت و مریان.

ئەیاس گووتی: هێی کابرا ئەم پارەیەی بدەرەوە کە لە لای تۆی داناوە ..

کابرای دز: نەخێر من نەم بردووە ئەگەر راست ئەکات با شاهیدێک بهێنێت .

کابرای شکایەت کار: گەورەم من و ئەو لەژێر سێبەری دارێک لە فلانە شوێنە دانیشتبوین، من پارەکەم دابەم کابرایە دوایی گووتم بمدەرەوە، گووتی پاری چی لای من نیە .

ئەیاس: فەرموو کابرا برۆ لای دارەکە بەڵکو بە یادت بێتەوە لە کوێت شاردۆتەوە .

ئەیاس: ئینجا رووی کردە خەڵکەی تر قسەی لەگەلدا کردن بۆ ئەوەی کابرای دز کەمێ شتەکانی لە یاد بچێتەوە پاش کەمێکی تر کابرا خەیاڵی رۆیشتبوو .

ئەیاس: لەناکاو پێی گووت: ئەرێ کابرا ئایا ئەگەر بزانیت برادەرەکەت ئێستا گەیشتۆتە ئەودارەی کە لە ژێریادا دانیشتبوون؟

کابرای دز: بەبێ بیرکردنەوە نەخێر زۆر دورە لێرە ..

ئەیاس: هەی دوژمنی خوا، ئەزانیت دارەکە لەکوێیە وە ئەڵێی من پارەی ئەم کابرایەم نەخواردوە؟
ئینجا فەرمانی کرد بە حەپس کردنی و تاوکو کابرا گەرایەوە پارەکەی لێسەندەوە ..
وە نمونەی تر زۆرە، جارێکیان دوو کابرا هاتن یەکێکیان گووتی:
کابرای شکات کار: گەورەم ئەم پیاوە کاتێک من چومە ناو ئاوەوە خۆم بشۆم جلەکانم دانا لە لێوار حەوزەکە کە جلی من رەنگی سەوز بوو، دوای ئەم کابرایە هات جلەکانی دانا لە لێوار جلەکانی من جلەکانی ئەو رەنگی سوور بوو دوایی کە ئەو پێش من چوە دەرەوە جلە سەوزەکانی منی دەست دایە و بردی بەدوایی کەوتم، وتم کابرا ئەمە جلی منە بمدەروە، بەڵام ئەو گووتی: جلی خۆمە .
ئەیاس: فەرمووی ها کابرا تۆ چ دەلێیت ؟
کابرای دز: گەورەم ئەمە هی خۆمە ئێستا لە دەستە خۆمی نابینیت؟
ئەیاس: رووی کردە کابرای شکات کار ئایا تۆ بەڵگەت هەیە؟ ئەمە هی تۆیە .
کابرای شکات کار: نە خێر گەورەم .
ئەیاس: دەرگاوان ئا دەی (شانە) یەکم بۆ بهێنە .
ئینجا هەلسا بە شانە کردنی (قژی) هەردووکیان، کاتێک قژیانی شانە ئەکرد ئەوەی جلە سەوزەکەی هەبوو ئەوە لەناو قژی تاڵە موی سەوز ئەهاتە دەرەوە، وە ئەوەی جلە سورەکەی هەبوو لە ناو قژی تالە موی

سوور ئەهاتە دەرەوە، ئینجا حەقەکەی بۆ لای کابرا گەڕاندەوە . وە هەروها بەسەرهاتی ئەم کەلە پیاوە زۆرە، جارێکیان کابرایەک هەبوو لە شاری (بەسرە) خۆی وا دائەنا کە کابرایەکی راستگۆ و دەست پاکە کاتێک خەڵك پارە وسامان و ماڵیان لا دائەنا دوایی کە ئەچوون وەری بگرنەوە ئەی گووت شتی وا نیە تۆ هیچ پارەت دانەناوە لای من .

کابرایی شکات کار: گەورەم فلانە کەسی درۆزن ئەوندە پارەم لای داناوە ئێستا ئەلێت لای من نیە .

ئەیاس: ئایا کابرای درۆزنی فێل باز ئەزانێت تۆ هاتووی بۆ لای من ؟

کابرایی شکات کار: نەخێر گەورەم ئاگادار نیە .

ئەیاس: برۆ ماڵەوە بەیانی وەرەوە لام .

ئەیاس: ناردی بە دوای کابرای فێل باز و درۆزن، گووتی: ئەی کابرا پارە و ماڵێکی زۆری هەتیو وە هەژارانم لایە ئەگەر کاتت هەیە لەگەڵ جێگا، ئەوە بەیانی وەرە دوو حەمال بهێنە و پارەکە ببە .

بەیانی کابرایی شکات کار هات گووتی: گەورەم هاتووم بۆ پارەکەم .

ئەیاس: برۆ لای کابرای فێل باز و درۆزن بڵێ پارەکەم بدەرەوە ئەگینا ئەتبەم بۆ لای قازی .

کابرایی شکات کار هاتە لای کابرای فێل باز و دز، گووتی: کابرا پارەکەم بدەرەوە .

کابرایی فێل باز و دز: لای من نیە شتی وا نیە .

کابرایی شکات کار: ئەگەر نەم دەیتەوە ئەوا شکایەتت لە لای (قازی - دادوەر) لێ ئەکەم .

کابرایی فێل باز و درۆزن : باشە فەرموو ئەوە پارەکەتە و گەردنیشم ئازاد بکە .

کابرایی شکات کار: گەرایەوە لای ئەیاس، گووتی: شوکر بۆ خوا پارەکەی دامەوە خوا خێری تۆ بنووسێت .

دوایی کابرایی فێل باز و درۆزن هاتە لای ئەیاس، گووتی: گەورەم بۆ ئەمانەتەکان هاتووم ئەوا دوو حەمالکەشم لەگەلە .

ئەیاس: هەی دوژمنی خوا تۆ خراپترین کەسی، ئاینت کردۆتە قۆل برین و هەڵخەلەتاندنی خەڵک .

لەگەل ئەوەشدا چەند زیرەک بوو، بەلام جار هەبوو کەوا خەڵکانێک لەو زیرەکتر بن و فێلی لێ بکەن، ئەوەتا ئەگێرتەوە ئەلێت جارێکیان کابرایەک هات تاوەکو (شایەتی) بدات، گووتی: فلان باخچەی کە لەم شوێنەیە هی فلان کەسە هی فلان کەس نیە .

ئەیاس: باشە ئەزانی چەند داری لە ناوە ئەم باخچەیە؟

کابرایی شایەت: باشە گەورەم تۆ چەند ساڵە لەم شوێنە (قازی - دادوەر) یت؟

ئەیاس: چەند ساڵێکە .

کابرایی شایەت: گووتی گەورەم ژماری دارەکانی ئەم سەقفە چەندە؟

ئەیاس: نازانم .

ئینجا ئەیاس شایەتیەکەی قبوڵکرد .
باوکی ئەیاس کە وەفاتی کرد تەمەنی حەفتا و شەش ساڵ بوو، شەوێکیان ئەیاس لە خەودا بینی لەگەڵ باوکی پێشبرکێیان ئەکرد بە سوار چاکی نە ئەیاس ئەی بردەوە وە نە باوکی .
کە تەمەنی گەیشتە حەفتا و شەش سال شەوێکیان لەسەر جێگا پال کەوتبوو بە خێزانی خۆی گووت: ئەزانن ئەم شەوە بوو باوکم تەمەنی گەیشتە حەفتا و شەش ساڵ؟
کە بەیانی لە خەو هەلسان بینیان گیانی سپاردووە، هەزاران ڕەحمەت لە گیانت بێت ئەی (قازی - دادوەر) ی سەر ڕاستی ئوممەت ئامین.

وێنەی نۆیەم:

{موحەممەدی کوڕی سیرین}

(سیرین) هەوڵی بێوەچانی خۆیدا بۆ ئەوەی نیوەی تری باوەڕی تەواو بکات کە مەبەستی ژن هێنان بوو، پاش ئەوەی هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) (ئەنەسی کوری مالک) (ڕەزای خوای لێبێت) (سیرین) ی ئازاد کرد ئینجا (سیرین) پاش ئەوەی ئیش و کارەکەی زۆر بەرەو پێش چوو خۆی وەستایەکی کارامەی دەست ڕەنگین بوو لە دروست کردنی مەنجەل و قاپ و قاچاخ.

پاش گەران و سوران لە دەست نیشان کردنی ئافرەتێکی چاک و خاوەن باوەڕ، ئافرەتێکی دۆزییەوە کە ناوی (سەفیە) بوو (خزمەت کار) بوو لای ماڵی خەلیفەی باوەرداران (ئەبوبەکری سدیق) (ڕەزای خوای لێبێت)، ئەم ئافرەتە تابلێی جوان و قەشەنگ و خاوەن ئاین و ئەدەب و ئەخلاق بوو، زۆر لەلای دایکی ئیمانداران خاتوو (عایشە) (ڕەزای خوای لێبێت) خۆشەویست بوو، پاش ئەوەی ئەم ئافرەتەی دۆزییەوە چووە پێش بۆ داواکردنی لە خەلیفەی باوەڕداران (ئەبوبەکری سدیق) (ڕەزای خوای لێبێت)، خەلیفە وەک باوکێکی بەوەفا بەبەزەیی بەرامبەر کچە بچکۆلەکەی کەوتە سۆراخ وەرگرتنی کوڕەکە کە(سیرین) بوو خەلیفەی باوەڕداران ئەبوبەکر پرسیاری زاوایی لە خاوەنەکەی کرد کە هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) (ئەنەسی کوری مالک) (ڕەزای خوای لێبێت) بوو.

ئەنەس گووتی: ئەی خەلیفە (سیرین) کوڕێکی زۆر باشە من ئەی ناسم کاتێک کە منداڵ بوو خالیدی کوری وەلید (ڕەزای خوای لێبێت) لە شەری (عين التەمر) لە خوار شاری کوفە بە ئەسیری هێنایی خۆی و چل منداڵی تر، وە (سیرین) بەبەر من کەوت بەڕاستی خاوەن ئەدەب و ئاینە، خەلیفە ئەبوبەکرد ڕازی بوو (سەفیە) بدات بە(سیرین) وەک باوکێکی دڵسۆز ئەم ئافرەتەی دا بە شوو و ئاهەنگێکی خۆشی بۆ سازدا کە لە شاری مەدینە کەم وێنە بوو .

لە کاتی مارەکردنی ئەم ئافرەتە لە (سیرین) هەژدە هاوەڵی پێغەمبەر(ﷺ) کە لە شەری (بەدر) بەشداریان کردبوو ئامادە بوون، وە هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) کە نووسەری (قورئان) بوو (ئوبەی کوری کەعب) دوعای بۆ سیرین کرد و هەر هەژدە لە هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر (ﷺ) کە بەشداری شەری بەدریان کردبوو گووتیان ئامین .

لەکاتی رازاندنەوەی ئافرەتەکە سێ لە دایکی باوەڕداران بە دەستی خۆیان رازاندیانەوە، لە بەروبومی ئەم ژن هێنانە پیرۆزە خوای گەورە کورێکی پێ بەخشین ئەوییش (محمدی کوری سیرین) بوو، وەرن با پێکەوە باسی ئەم پیاو چاکە بکەین بزانین کێیە ئەم کەسە خوا پەرستە دونیا نەویستە؟

(محمدی کوری سیرین) دوو ساڵ مابوو لە خیلافەتی (عوسمانی کوری عەفان) (ڕەزای خوای لێبیت) لە دایک بوو لە ماڵێکی پر لە ئیمان و ئەدەب و ئەخلاق، کاتێک گەورە بوو مزگەوتی پێغەمبەری خوا (ﷺ)

نزیکترین شوێن بوو لەم کورە گەنجە زۆر بەخت هاوەڵی بوو، چونکە هێشتا زۆرێک لە هاوەڵە بەڕێزەکانی پێغەمبەری ئازیز (ﷺ) (ڕەزای خوایان لێبێت) لە ژیان مابوون و زۆرێک لە تابیعیە بەڕێزەکان لەوانە (زەیدی کوڕی سابت و ئەنەسی کوڕی مالک و عومرانی کوڕی حوسین و عبداللّەی کوڕی عەباس و عبداللّەی کوڕی عومەر و عبداللّەی کوڕی زوبێر و ئەبو هوریرە . لەسەر دەستی ئەم هاوەڵە بەڕێزانەی پێغەمبەری خۆشەویستمان (ﷺ) (ڕەزای خوای گەورەیان لێبێت) پەروەردە بوو بە باشترین پەروەردە، زانستی شەرعی و فەرمودەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) وەرگرت .

ئینجا ئەم گەنجە سەری خۆیان هەڵگرت بۆ شاری (بەسرە)، شاری بەسرە لە سەردەمی خەلیفەی باوەڕداران عومەڕی کوری خەتاب (ڕەزای خوای لێبیت) دروست کرا بوو شاریکی پڕ پیت و بەرەکەت بوو، پێگەی سەربازی بوو بۆ موسوڵمانان .

(محمدی کوری سیرین) لە شاری بەسرە ژیانی خۆی کرد بووە دوو بەش:

بەشی یەکەم: بەشێکی رۆژەکەی بۆ وەرگرتنی زانیاری شەرعی وعیبادەت کردن .

بەشی دووەم: بەشێکی دیکەی بۆ کەسابەت کردن بۆ دابین کردنی بژێوی ژیانی .

کاتێک دونیا بە نوری خوای پەروەردگار رووناک ئەبوویەوە ئەچوو بۆ مزگەوت خەڵکی فێر ئەکرد و خۆی فیری زانست ئەکرد، وە کاێتک رۆژ

بەرز ئەبوویەوە ئەچوو بۆ بازار بۆ ئەوەی بژێوی ڕۆژانەی خۆی پەیدا بکات، وە هەروەها کاتێک شەو ئەهات لە ماڵەکەی خۆی قورئانی پیرۆزی لە شەونوێژدا ئەخوێند نزاو پارانەوەی ئەکرد تاوەکو دراوسێکانی بەزەییان پێ ئەهاتەوە کە چۆن وا ئەگرێت و قورئان ئەخوێنێت .

لە ڕۆژدا چۆن بەناو بازارەکاندا ئەهات و ئەچوو خەڵکی ئاگادار ئەکردەوە ئەی ترساندن بە ئاگری دۆزەخ کە نەکەن فرت و فێل بکەن لە کاتی کڕین و فرۆشتن، وە هەروەها قسەی نەستەقی زۆر خۆشی هەبوو بۆ دڵنەوایی خەڵک نەک مچ ومۆر وەک هەندێک لە خەڵکان، بەڵام بە بێ ئەوەی لە ڕێزی خۆی کەم بکات .

کاتێک خەڵک ئەیان بینی لەناو بازاردا نقوم ببوون لە گوناە و فێل کردن کە ئەویان ئەبینی رائەچڵەکان و زیکری خوایان ئەهاتەوە بیری.

زۆر ڕووداو هەیە کە تیایدا ئەم کەڵە پیاوە چۆن نەیهێشتووە خەڵک تیایدا تووشی گوناە ببن .

جارێکیان لە نێوان (محمدی کوڕی سیرین) و کابرایەک کێشەیەک هەبوو لەسەر دوو درهەم کە کابرا دوو درهەمەکەی کەوتبووە لای ئەو، ئینجا (محمدی کوڕی سیرین) سوێندی خوارد کە ئەم دوو درهەمە لای ئەوە ...

کابرا: سوێند ئەخۆیت کە لای منە .

(محمدی کوڕی سیرین): بەڵێ سوێند ئەخۆم کە ئەم دوو درهەمە لای تۆیە، سوێندی خوارد .

خەڵک سەریان سورما! پێیان گووت ئەی (باوکی بەکر) تۆ کابرایەکی ئەوندە خێر کەری دوێنی(چل هەزار) درهەمت کردە خێر بێ ئەوەی ئاوڕێی لێبدەیتەوە بۆچی بۆ دوو درهەم سوێند ئەخویت !!!
(محمدی کوڕی سیرین): بەڵێ سوێند ئەخۆم، چونکە بە خوای گەورە ئەزانم ئەم دوو درهەمە حەرامە من نامەوێت حەرام دەرد خواردی ئەم کابرایە بدەم !!!
وە هەروها مەجلیسی (محمدی کوڕی سیرین) باسی خوای گەورە و خێر و چاکە و ڕۆژی دوایی و زانستی تیادا ئەکرا .
جارێکیان دانیشتبوون کابرایەک گووتی: حەجاجی کوری یوسفی سەقەفی کابرایەکی خراپ بوو وا بوو وا بوو .
(محمدی کوڕی سیرین) فەرمووی: ئەی کوڕی برای خۆم (حەجاج) تازە مردووە چوتەوە لای خوای گەورە، وە بزانە کە ئەگەڕێتەوە لای خوای گەورە بچوک ترین گوناه لەلای تۆ لای خوای گەورە ئەوەیە کە قسەت بە (حەجاج) گوتووە زۆر گەورەیە، وە بزانە کوڕی برای خۆم خوای گەورە کاتێك (حەجاج) ئەگەڕێتەوە لای، خوای گەورە ئەوە هەرکەسێک کەوا زوڵمی لێ کردبێ خوای گەورە تۆڵەی لێ ئەسێنێتەوە، هەروەها ئەو کەسانەی کەوا زوڵمیان لە (حەجاج) کردووە خوای گەورە تۆڵیان لێ ئەسێنتەوە .

وە هەروها کاتێک ئەگەر یەکێک هاتبا بۆ لای بۆ ئەوەی بەڕێ بکەوێت بۆ بازرگانی و سەفەر ئاموژگاری ئەکردوو ئەی گووت: ئاگاداری خۆت بە گوناه نەکەی و رزقێکی(حەلال) پەیدا بکە .

جارێکیان گەورەی (بەنو ئومیە) (عومەری کوڕی هەبیرەی فیزاری) ناردی بە شوێن (محمدی کوڕی سیرین) بۆ ئەوەی سەردانی بکات کە گەیشتە لای بەخێرهاتنی کرد گووتی:

سەرکردەی ئومەویەکان: ئەی باوکی بەکر چۆن شاری بەسرات جێ هێشت؟

(محمدی کوڕی سیرین): کاتێک بەجێم هێشتن زولم و ستەم لەناویان بەر بلاوبوو تۆش بێ ئاگابوویت گەورەم !!

کوڕی برای (محمدی کوڕی سیرین): چاوی لێ تروکاند مەبەستی ئاگاداربە وا مەڵێ .

(محمدی کوڕی سیرین): ئاوری لێ دایەوە پرسیار ناکرێت لە تۆ لە من پرسیار ئەکرێت خوای گەورە ئەفەرموێت: (نەکەن شایەتی حەق بشارنەوە هەرکەسێک بیشارێتەوە ئەوا دلی ستەم کارە).

دوای (عومەری کوڕی هەبیرەی فیزاری) زۆر بەرێز و ئیحترام پێشوازی لێ کرد کیسەیەکی بۆ نارد سێ هەزار درهەمی تێدا بوو، بەڵام رەتی کردەوە وەریبگرێت، کوڕی برای گووتی: بۆچی وەرناگریت ؟

(محمدی کوڕی سیرین): ئەو وایزانی من پیاوێکی باشم، ئەگەر من باش بم نابێت وەربگرم وە ئەگەر وا نەبێت ئەوا هەرنابێت وەریبگرم، چونکە من شایەنی ئەم دیاریە نیم !!!
بەڵام خوای گەورە ویستی وابوو سەبرو تەحەمولی (محمدی کوڕی سیرین) تاقی بکاتەوە، بۆیە جارێکیان بایی (چل هەزار) درهەم (زەیت) رۆنی شلی کڕی لەکابرایەک، بەڵام بە قیستی دواخراو، کاتێک کابرا رۆیشت سەری (هەمبانە) کەی کردەوە کە(زەیت) رۆنە شلەکەی تێدا بوو دیتی (مشکێکی) تۆپیوی تێدا بوو، لە دڵ و دەرونی خۆی گوتی: ئەم رۆنە هەمووی پیس بووە، ئەگەر بیگەڕێنمەوە لای کابرا ئەوا هەمووی بێ عەیب ئەفرۆشێت، هەڵسا هەمووی رژاند، ئینجا کابرا کاتی ڕۆژی دانی پارەکەی هاتبوو ئەویش هیچی نەمابوو نەپارە و نەرۆن .
بۆیە کابرا شکایەتی لێ کرد و ئەویش پارەی نیە، بۆیە کردیانە بەندیخانە، لە بەندیخانە کابرایی پاسەوان کە بینی ئەم پیاوە (محمدی کوڕی سیرین) ئەوەندە عیبادەت و خوا پەرستە، دڵی پێ سوتاو گووتی:
پاسەوان: ئەی پیاوی باش بۆ ناچیتەوە کاتی شەو بۆ ماڵەوە دوایی بەیانی بێتەوە ئێمە سیقەمان بە تۆیە .
(محمدی کوڕی سیرین): نەخێر شتی وا ناکەم بە خودا .
پاسەوان: بۆچی خوا عافوت بکات ؟؟؟
(محمدی کوڕی سیرین): نا تاوەکو من یارمەتیت نەدەم لە خیانەتی سەرکردەی موسوڵمانان .

کاتێک هاوەڵی بەریزی پێغەمبەر(ﷺ) (ئەنەسی کوری مالک) (ڕەزای خوای لێبێت) پێش ئەوەی وەفات بکات وەسیەتی کرد ئەگەر مرد ئەوا (محمدی کوڕی سیرین) بیشوات و نوێژی لەسەر بکات .

لەبەر ئەوەی (محمدی کوڕی سیرین) لە بەندیخانە بوو خەڵک هاتن بۆ لای سەرکردەی موسوڵمانان کەوا ڕێگا بدات بە (محمدی کوڕی سیرین) بێتە دەرەوە بۆ ئەوەی وەسیەتەکەی هاوەڵی بەرێزی پێغەمبەر(ﷺ) (ئەنەسی کوری مالک) جێبەجێ بکات، هاتن بۆ لای .

خەڵکەکە: فەرموو ئەی پیاوی چاک وەرە دەرەوە بۆ ئەوەی بێیت ئەم هاوەڵە بەرێزە بشۆیت و نوێژی لە سەر بکەیت .

(محمدی کوڕی سیرین): نەخێر من نایەمە درەوە لەم بەندیخانە تاوەکو خاوەن قەرز ڕێگا نەدات !!!

خاوەن قەرزەکە هات و ڕێگای پێدا ئینجا ئەو هاتە دەرەوە .

بۆیە کاتێک هات و (ئەنەسی کوڕی مالک) ی شۆرد و نوێژی لە سەر کرد و شاردیانەوە لە گۆرستان، نەچووەوە ماڵەوە، چونکە لەبەر ئەوەی گووتی: تەنها ئیزنم بۆ ئەوە وەرگرتوە .

(محمدی کوڕی سیرین) ژیا تاوەکو تەمەنی حەفتا و حەوت ساڵ، ئینجا مالئاویی لە دونیا کرد.

دەگێڕنەوە کە ئافرەتێك هەبوو بەناوی (حەفسەی کچی راشد) کە یەکێک بوو لە ئافرەتە چاکەکانی سەردەمی خۆی ئەڵێ دراوسێکمان

هەبوو بە ناوی (مەروانی مەحمەلی) پیاوێکی زۆر باش و لە خوا ترس بوو وەفاتی کرد منیش زۆر دڵم خەمبار بوو شەو بینیم لە خەو پێم گووت:
(حەفسەی کچی راشد): ئەی باوکی عبداللّٰه خوای گەورە چی لەگەڵتا کرد؟
(مەروانی مەحمەلی): منی بردە بە هەشتەوە ..
(حەفسەی کچی راشد): دوایی چی تر؟؟
(مەروانی مەحمەلی): دوایی بەرزیان کردمەوە بۆ لای پێشینە چاکەکان
(حەفسەی کچی راشد): کێت بینی لەم شوێنە ؟
(مەروانی مەحمەلی): حەسەنی بەسری و محمدی کوڕی سیرین.
هەزاران رەحمەت بڕژێ بەسەر(محمدی کوڕی سیرین) و سەرجەم رێبوارانی ڕێگای ئیسلام.

وێنەی دەیەم:

{رەجائی کوری حەیوە}

(لە هۆزی کیندە، سێ پیاو هەن ئەگەر دوعا بکەن لەبەر خوای گەورە ئەوا بارانیان بۆ ئەبارێنێت و خوای گەورە بەسەر دوژمندا سەریان ئەخات، یەکێک لەوانە رەجائی کوری حەیوەیە) (مەسلەمەی کوری عبدالملک) لە سەردەمێک لە سەردەمەکانی تابیعیە بەرێزەکان سێ پیاو هەبوون، وێنەیان نەبوو لە چاکی و پاکی و خوا پەرستی وەک ئەوە وابێت لەیەک کات یەکتریان ناسیبێت، فەرمانیان بە چاکە کرد بێت و نەهیان لە خراپە کردبێت ....

وەک ئەوە وابێت پەیمانیان دابێت لە سەر کردنی خێر و چاکە ....

وەک ئەوە وابێت ژیانیان تەرخان کردبێت بۆ خزمەتی زانست و لە خوا ترسان .....

وەک ئەوە وابێت خۆیان بەخشیبێت بۆ خزمەتی ئاینی خوای گەورە وخزمەتی سوونەتی پێغەمبەر (ﷺ) و خزمەتی خەڵکی موسوڵمان .....

ئەم سێ کەسە بوون.....:

یەکەم: (محمدی کوری سیرین) لە وڵاتی عیراق .

دووەم: (قاسمی کوڕی محمدی کوری ئەبو بەکر) لە وڵاتی حیجاز .

سێیەم: (رەجائی کوڕی حەیوە) لە وڵاتی شام .

دەوەرن باپێکەوە چەند ساتێک لە خزمەت ئەم پیاوە خوا پەرستە بین فێری تام چێژی خوا پەرستی ببین ....

(رەجائی کوری حەیوە) لە شاری (بیسان) لە وڵاتی (فەلەستین) لە دایک بووە لە کۆتایی خیلافەتی (عوسمانی کوری عەفان) (خوای گەورە لێی ڕازیبێت) .

(رەجائی کوری حەیوە) لە هۆزی (کیندە) عەرەبیە .... بۆیە (رەجائی کوری حەیوە) خەڵکی وڵاتی (فەلەستینە) (عەرەبی) ڕەسەنە، (لە هۆزی کیندە) یە......

بۆیە ئەم گەنجە (کیندیە) هەر لە گەنجیەوە پەروەردە بوو لە خواپەرستی، خوای گەورەی خۆش ویست خوای گەورەش خۆشە ویستی کرد لەلای خەڵک .

ئەم گەنجە هەر لەسەردەمی لاویەتی دەستی کرد بە خوێندنی زانستی شەرعی، بینی زانستی شەرعی کلێنەی چاویەتی دڵی پێ ئەکرێتەوە بۆیە خوای گەورە پێی بەخشی.

هەر لە سەرەتادا دەستی کرد بە لەبەرکردنی قورئانی پیرۆز و فەرموودەی پێغەمبەری (ﷺ) ، بۆیە بیری خۆی ڕووناک کردەوە بە قورئانی پیرۆز ..... وە بەرچاوی خۆی ڕووناک کردەوە بە فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) بۆیە دڵی پڕ بوو لە نوری قورئان و فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) تا گەیشتە ئەم پلەیەی خوای گەورە (حیکمەت _ دانایی) پێ بەخشی، وەهەرکەسێکیش دانایی پێ ببەخشرێت ئەوا خێرێکی گەورەی پێ بەخشراوە .

ئەم گەنجە زانستی شەرعی لە کۆمەڵێک هاوەڵی پێغەمبەر(ﷺ) وەرگرت ڕەزای خوایان لێبێت لەوانە (ئەبو سەعیدی خودری و ئەبو ئومامە و عوبادەی کوڕی سامت و موعاویەی کوڕی سوفیان و عبداللە کوڕی عەمری کوری عاس و نەواسی کوڕی سەمعان) وە زۆرێکی تر لە هاوەڵە بەڕێزەکان ......

ئەمانە بوون بە ڕووناک کەرەوەی پێش چاوی ئەم گەنجە خوا پەرستە ئەم گەنجە لە خوا ترسە چەند شتێکی بۆ خۆی دانابوو بەردەوام ئەیانی گووتەوە .....

چەند باشە(ئیسلام) (باوەڕ) جوان تری ئەکات ....

چەند باشە (باوەڕ) (لەخوا ترسان) جوان تری ئەکات ....

چەند باشە (لە خوا ترسان) (زانست) جوان تری ئەکات ....

چەند باشە (زانست) (کردەوە) جوان تری ئەکات ....

چەند باشە (کردەوە) (نەرم ونیانی) جوان تری ئەکات ....

(ڕەجائی کوڕی حەیوە) کاربەدەستی کرد بۆ زۆر لە خەلیفەکانی (ئومەوی) (عبدالملک کوڕی مەروان) تاوەکو (عومەری کوڕی عبدالعزیز) وە، بەڵام نزیک ترینیان (سلیمان کوڕی عبدالملک) و (عومەری کوڕی عبدالعزیز) بوو.

ئەم پیاو چاکە بە چی لەم (خەلیفانەی ئومەویی) نزیک ببوە لە دڵی ئەوان؟

پرس پێکردنی لە ئیش و کار ....

ڕاست گۆیی ....

دانایی لە چارەسەر کردنی هەرکێشە و گیرو گرفتێک .....

وە لە هەمووی گرنگتر نەویستنی ئەم هەموو موڵک و ماڵەی کە لە بەر دەستیان بوو، ئەگەر بیوستبایە ئەیتوانی داوای هەر شتێکی بکردبایە ئەوا بۆیان جێ بەجێ ئەکرد، بەڵام دونیای نەویست بۆیە خوای گەورە دونیای پێ ئەدا .

بۆیە پەیوەندی بە (خەلیفەکانی ئومەوی) خێرێکی گەورەی بۆیان هەبوو، چونکە ئەو ببوو بۆ ئەوان بە ......

داوای لێ ئەکردن بۆ کاری (خێر) و ڕێگاشی پێ نیشان ئەدان ......

داوای لێ ئەکردن واز لە (خراپە) بهێنن دەرگاکانیشی دائەخست .....

وە شتی پرو پوچی بۆ ڕوون ئەکردنەوە و پێشی ئەگوتن نەچن بە لایدا...

وە هەقی بۆ ڕوون ئەکردنەوە ئەو کەسانەی لە سەر هەق بوون پییانی ئەناساندن ......

بۆیە ببوو بە ئامۆژگاری کەرێکی چاک بۆ خوای گەورە پاشان پێغەمبەر (ﷺ) و سەرکردەی موسوڵمانان و خەڵکی بە گشتی ...

بۆیە (ڕەجائی کوڕی حەیوە) ڕووداوێکی زۆر سەیر و سەمەرەی بەسەر هات لەمە فێر بوو چۆن پەیوەندی لەگەڵ (خەلیفەکانی ئومەوی) دا سنوور دار ئەکات و نەهێڵێت لە خشتەی ببات..

خۆی بۆمان ئەگێڕێتەوە ئەفەرمووێ:

کاتێک ئێمە ڕاوەستا بووین لەگەڵ خەلفیە (سولیمانی کوڕی عبدالملک) لەناو ئاپۆرای جەماوەر بینیم کابرایەک بەرەو ڕووی ئێمە ئەهات شێوەی زۆر جوان و قەشەنگ بوو زۆر بەسام و هەیبەت بوو، وە منیش زانیم کە نایەوێت خەلیفە ببینێت هاتە لای دەستە ڕاستی من و سڵاوی لێ کردم و گووتی:

ئەی (رەجاء) تۆ بە هۆی ئەم کابرایە تووشی تاقی کردنەوە بوویت.

دەستی بۆ خەلیفە درێژ کرد ....

نزیک بوونەوە لە خەلیفە یان خێرێکی گەورەت دەست ئەکەوێت یان خراپەیەکی گەورە.....

نزیک بونەوەکەت بکە بەخێر بۆ خۆت و خەڵک و خەلیفەش ......

بزانە ئەی (رەجاء) هەر کەسێک نزیک بێت لەدەسەلاتدار وە ئیش و کارێ پیاوێکی بێ توانای بەرز کردەوە لای، ئەوا کاتێک ئەگەڕێتەوە لای خوای گەورە لە کاتی لێکۆڵینەوە لەگەڵیدا لە ڕۆژی دوایی قاچەکانی جێگیر ئەکات ..

وە هەروەها ئەی (رەجاء) لەیادت نەچێت هەرکەسێک پێویستی برا موسوڵمانێک جێبەجێ بکات ئەوا خوای گەورە پێویستی جێ بەجێ ئەکات، وە لە یادت بێت خۆشەویسترین شت لەلای خوای گەورە خۆشی بکەیتە دڵی موسوڵمانێکەوە .

(رەجاء).. گووتی: ئینجا من چاورێ ئەو بووم زیاتر ئامۆژگاریم بکات خەلیفە هاواری کرد گووتی: کوانێ (رەجاء) .؟؟

پرسیاری شتێکی لێ کردم خەریک بووم وەڵامی بدەمەوە ئاوڕی لای ڕاستم دایەوە کابرا نەمابوو زۆر لەدوایی گەڕام بەڵام دیار نەمابوو.......

(ڕەجائی کوڕی حەیوە) چەند هەڵوێستێکی پیاوانەی ڕاست گۆی هەیە لەگەڵ خەلیفەکانی بەنوئومیە تا ئێستاش مێژوو باسی ئەکات و شانازیە بۆ ئەم کەڵە پیاوە لەوانە ....

جارێکیان لەلای خەلیفە (عبدالملک کوڕی مەڕوان) یەکێک باسی کابرایەکی کرد گووتی: ئەم کابرایە پیاوی (عبداللە کوڕی زوبێر)ە و پشتی ئەوی گرتووە و ڕقی لە خەلیفەی بەرێزە ....

خەلیفە زۆر تووڕە بوو گووتی:

سوێند بەخوا ئەگەر بەردەستم ئەکەوێت..

ئەبێت واو وای لێ بکەم ...

زۆری نەبرد کابرا کەوتە دەست خەلیفە، کە بینی خەلیفە چاوی سوور ببوە خەریک بوو لە پێستی خۆی دەربچێت .

(ڕەجائی کوڕی حەیوە) گووتی :_ ئەی خەلیفەی باوەرداران خوای گەورە ئاواتەکەی هێنایە دی وە ئەوەی ئارەزووت لێ بوو هێنایە دی، جا ئێستا شتێک بکە کە خوای گەورە پێ خۆش بێت لە لێ بوردەیی.

خەلیفە کە ئەم قسانەی (ڕەجائی کوڕی حەیوە) ی گوێ لێ بوو هێور بوویەوە و لە کابرا خۆش بوو دیاریشی پێدا .

لەساڵی نەود و یەکی کۆچی خەلیفە (وەلیدی کوڕی عبدالملک) ویستی سەردانی مزگەوتی پێغەمبەر (ﷺ) بکات لەم گەشتەدا (ڕەجائی کوڕی

حەیوە) و(عومەری کوڕی عبدالعزیز) لەگەڵدا بوون وە هەروەها ویستی گەورەی بکات، بۆیە کاتێک چووە ناو مزگەوتی پێغەمبەر(ﷺ) ئارەزوی وابوو بە تەنها تەماشای بکات و لێ رابمێنێت، خەڵکەکەیان کردە دەرەوە تەنها یەک پیاو نەچووە دەرەوە ئەویش (سەعیدی کوڕی موسەیب) بوو پاسەوانەکان ویستیان بیکەنە دەرەوە، بەڵام ئەو نەچووە دەرەوە، (عومەری کوڕی عبدالعزیز) ئەوکاتە سەرکردەی شاری مەدینە بوو ناردی بەشوێن ئەم پیاو چاکە گووتی: برۆ دەرەوە وەک ئەم خەڵکە ئەویش گووتی: ناچمە دەرەوە تەنها ئەو کاتە کەویستم لێبێت بچمە دەرەوە، پێیان گووت باشە هەر وەرە سەلام لە خەلیفە بکە، گووتی: من هاتومە ئێرە بۆ خوای گەورە ڕابوەستم .

کە (عومەری کوڕی عبدالعزیز) زانی چ ڕوویداوە لە نێوان ئەم پیاو چاکە و نێردراوەکەی ڕێرەوی خەلیفەی وەرئەگێڕا بۆ لایەکی تر ..

(رەجائی کوڕی حەیوە) سەرقاڵی ئەکرد بە بەقسەی تر بۆ ئەوەی خەلیفە ئاگای لە (سەعیدی کوڕی موسەیب) نەمێت .

وەلیدی کوڕی عبدالملک: ئەم پیاوە پیرە کێیە ؟؟

ئەمە (سەعیدی کوری موسەیب) نیە؟

(رەجائی کوڕی حەیوە): بەڵێ گەورەم .

(رەجائی کوڕی حەیوە): قوربان ئەم کابرایە پیاو چاکی ئەم زەمانەیە خواپەرستە دونیا نەویستە وایە وایە ....

قوربان گەورەم ئەگەر بیزانیبا ئەوا تۆ دێیت ئەوا ئەهاتە پێشوازیت، بەڵام ئەبینی چاوەکانی کز بووە ...

وەلیدی کوڕی عبدالملک: من باشتر ئەیناسم ئەم کابرایە لە ئێوە، با بچین بۆ لای ...

خەلیفە دوایی چوو بۆناو مزگەوتی پێغەمبەر (ﷺ) تا گەیشتە لای ئەم پیاو چاکە ...

وەلیدی کوڕی عبدالملک: پیاوە پیرەکە چۆنی؟؟؟

سەعیدی کوری موسەیب: لەجێگای خۆی هەلنەسا و سووپاس بۆ خوای گەورە لە خێر و بەرەکەتی خوا ئەژین ..

ئەی خەلیفەی باوەڕداران چۆنە؟ باشە خوای گەورە دەست بەبالیەوە بگرێت ....

وەلیدی کوڕی عبدالملک: لێیداو ڕۆیشت لەبەردەمی خۆی ئەی گووت ئەمە میرات گری پێشینی چاکی ئەم ئومەتەیە

وە هەروەها لەگەڵ خەلیفە (سولەیمانی کوڕی عبدالملک) وێنەیەکی جوامێرانەی نواند کاتێک ئەم خەلیفەیە ئەی ویست کوڕەکانی بکات بەخەلیفە، بەڵام (ڕەجائی کوڕی حەیوە) نموونەی زانای پاک و داناو لێهاتوی ئەو بوو کە توانی خەلیفە ڕازی بکات بۆ ئەوەی (عومەری کوڕی عبدالعزیز) بکات بە خەلیفە لەدوایی (سولەیمان) وەرن با پێکەوە خۆی بۆمان بگێڕێتەوە ...

(رەجائی کوڕی حەیوە): ئەڵێ ئێمە لەگەڵ خەلیفە (سولەیمانی کوڕی عبدالملک) بووین لە نزیک شاری (دابق) لەشام، چونکە سووپایێکی بەرێ کرد بوو بەسەرکردایەتی برای خۆی کە ناوی (مەسەلەمەی کوڕی عبدلملک) بوو بۆ ئەوەی شاری (قوستنتینیە _ئەستنبول) رزگار بکات، لەرۆژی هەینی لەمانگی سەفەر ساڵی نەوەد و نۆی کۆچی، خەلیفە جلێکی جوانی سەوزی لەبەر کردو خۆی ڕازاندبویەوە تەمەنی نزیک چل ساڵێک ئەبوو دوایی چوو بۆ ئەوەی پێش نوێژی بۆ خەڵک بکات، بەڵام بەساغ و سەلامەتی نەگەڕایەوە بۆ ماڵ، بەڵکو نەخۆش کەوت، وە ڕۆژ بەدوایی ڕۆژ نەخۆشیەکەی گرانتر ئەبوو، ئەڵێ منیش ڕۆژیکیان چوومە ژورەوە بۆلای خەلیفە بینیم شتێک ئەنووسێت ....

(رەجائی کوڕی حەیوە): چی ئەکەی ئەی خەلیفە ؟

خەلیفە: ئەزانم ئەمە دوایین وەسیەت نامەمە بۆیە نوسراوێک ئەنووسم بۆ ئەوەی کوڕەکەم (ئەیوب) لەدوای خۆم بکەم بە خەلیفە.

(رەجائی کوڕی حەیوە): گەورەم ئەوەی وا لەخەلیفە ئەکات کە خوای گەورە لێ ڕازی بێت و لە گۆڕەکەی بە سەلامەتی بێت ئەوا پیاوێکی چاک و باش لە دوای خۆی بکات بە (جێ نشین - خەلیفە)، کوڕەکەی تۆ (ئەیوب) منداڵە هێشتا بالغ نەبووە، ئینجا دوایی نازانیت باشە خراپە !!!

خەلیفە: بەڵام من خۆ تازە نووسیومە زۆر داواشم لە خوای گەورە کردووە، بەڵام ئەمە نووسراوەکە ئەدرێنم، ئینجا دڕاندی .

دوایی پاش رۆژێ دوو رۆژ مایەوە ئینجا بانگی کردم گووتی ..

خەلیفە: باشە پێت چۆنە (داوود) کوڕە گەورەم؟

(ڕەجائی کوڕی حەیوە): گەورەم (داوود) لێرە نیە، بەڵکو لە جەنگ و جیهادە ئینجا کێ ئەڵێ هێشتا ماوە یان مردووە؟

خەلیفە: باشە تۆ کێ ئەبینیت؟ یەک بە یەکی ئەژماردن ئینجا تا گووتی: پێت چۆنە (عومەری کوڕی عبدالعزیز)؟

(ڕەجائی کوڕی حەیوە): گەورەم پیاوێکی چاکە و ڕاست گۆیە و لێهاتوە و لە خوا ترسە..

خەلیفە: بەڵێ راست ئەکەیت، بەڵام ئەگەر بە تەنها ئەو بووە خەلیفە ئەو کوڕەکانی (عبدالملک) تووره ئەبن و نایەڵن بەردەوام بێت فیتنە و ئاشوب ئەنێنەوە ....

(ڕەجائی کوڕی حەیوە): ڕاست ئەکەیت گەورەم یەکێکیان بکە خەلیفە لە دوای (عومەر)۰

خەلبفە: بەناوی خوای گەورەومیهرەبان، ئەم نووسراوە لە لایەن بەندەی خوا پێشەوایی باوەڕداران (سولیمانی کوڕی عبدالملک)، من لە دوای خۆم (عومەری کوڕی عبدالعزیز) م کردە خەلیفە، وە لە دوای ئەویش (یەزیدی کوری عبدالملک) ئەبێتە خەلیفە، گوێ ڕایەڵی بن و لە خوا بترسن لە قسەی دەرنەچن، ئینجا مۆری کرد و نووسراوەکەی دا بەمن، ئینجا خەلیفە فەرمانی کرد بە بەڕێوەبەری پۆلیس بۆ ئەوەی خزم و کەس وکارەکانی هەموو کۆ بکاتەوە.

کە هاتن بۆ لای خەلیفە پیانم گووت:

(ڕەجائی کوڕی حەیوە): پێش ئەوەی بچن بۆ لای خەلیفە ئەم نووسراوە خەلیفە خۆی نووسیویەتی ئەبێت پەیمان بدەن بەو خەلیفەی کە دای ناوە لە پاش خۆی .

خزم و کەس و کار: بەڵێ گوێ ڕایەڵین بۆ فەرمانەکانی خەلیفە ..

ئینجا کاتێک خزم و کەس وکار چوونە لای خەلیفە پێیانی گووت:

خەلیفە: ئەم نووسراوەی دەست (ڕەجائی کوڕی حەیوە) ئەبینن؟ ئەوا من نووسیومە ئەوا پەیمانی منی تێدایە ناوی کێ تێدا هاتبوو گوێ ڕایەڵی بن و لێی لانەدەن، ئینجا یەک لە دوای یەک پەیمانیاندا .

کەخەڵک ڕۆیشت (عومەری کوری عبدالعزیز) هاتە لام گووتی: برام خەلیفە زۆر گومانی باش بەمن ئەبات زۆرچاکەی لەگەڵ مندا کردووە، و من زۆر ئەترسم کەوا من بکاتە بە خەلیفە !!

برام توخوا ئەگەر ئەزانی ناوی منی تێدایە توخوا با بچم خەلیفە پاش گەز بکەمەوە پێش ئەوەی کار لە کار بترازێت.

من نامەوێت ببمە خەلیفە (ڕەجائی کوڕی حەیوە): بەخوا یەک وشەت پێ ناڵێم ...

دوایی کاتێکی کەمی برد (هیشامی کوری عبدالملک) هات و پێ گووتم:

ئەی باوکی میقدام: خۆت ئەزانیت من و تۆ لە مێژە برادەرین و من چاکەی زۆرم لەگەڵ تۆدا کردووە، پێم بڵێ ناوی کێ لەم نامەیە نوسراوە؟؟؟

ئەگەر من بم ئەوا بێ دەنگ بوو وە ئەگەر من نەبم ئەوا بۆ من نەبێت ئەوا شتێکی باش نیە خیلافەت لەدەست کوڕانی (عبدالملک) دەربچێت وە من ناوی تۆ نابەم .....
(ڕەجائی کوری حەیوە): قەسەم بە خوا یەک وشەت پێ ناڵێم .
(هیشامی کوری عبدالملک): ڕۆیشت بەدڵێکی شکاوە لەبەرەخۆی ئەی گووت ..... باشە ئەگەر من نەبم ئەبێت کێ بێت ببێتە خەلیفە؟؟؟؟
باشە ئەبێت خیلافەت لە دەستی ئێمە دەربهێنێت؟؟؟؟
قەسەم بە خوا من باشترین کوڕانی (عبدالملک)م .....
ئینجا (ڕەجائی کوڕی حەیوە) ئەڵێت: چومە ژوورەوە لای خەلیفە بینیم وا لە گیان بەخشین دایە منیش ڕووم وەرگێرا بۆ لای قیبلە دوو جار وام لێ کرد .
خەلیفە: گووتی هێشتا ماوە کاتی گیان بەخشین ماوە ..
دوجار وام لێ کرد جاری سێیەم گووتی ئێستا ئەی رەجا ئێستا ....
خەلیفە: گووتی (اشهدان لا اله الا الله وان محمد رسول الله) گیانی سپارد .
(ڕەجائی کوڕی حەیوە): بەردەوام ئەبێت و ئەڵێت ئینجا خێزانەکەی گووتی: ئەمەوێت پیاوکەم ببینم، کە چومە دەرەوە بە پاسەوانەکەم گووت: ئەی پاسەوان خەلیفە چەند کاتێک ئەخەوێت برۆ بەخێزانەکەی بڵێ جارێک نووستوە دوای ئەتوانێت بیبینێت، دوایی دەرگاکەم بە

تۆکمەیی داخست و پاسەوانێک کە جێگای سیقەم بوو دامنا لەبەر دەرگا، گووتم: یەک مرۆڤ لە سەر ڕووی ئەم زەویە ناچێتتە لای ...
ئینجا خەڵک لە ڕێگادا ئەگیشتن ئەرێ توخوا پێشەوای باوەرداران چۆنە؟
سووپاس بۆ خوا زۆر باشە ئێستا زۆر هێمنە و ئیتر بۆ خۆی لە ئیسراحەتدایە .
دوایی ناردم بە دوای سەرۆکی پۆلیسدا ناوی (کەعبی کوڕی حامیز) بوو فەرمان پێدا کەوا خزم و کەس و کارەکانی خەلیفە لە مزگەوتی (دابق) کۆبکاتەوە کە کۆبونەوە پیانم گووت ...
(ڕەجائی کوڕی حەیوە): فەرموون پەیمان بدەن بەوەی کە خەلیفە نووسیویەتی لەو نووسراوە ..
خزم و کەسوکاری خەلیفە: بۆچی دیسان پەیمان دوو بارەبکەینەوە؟ خۆ ئێمە پەیمانمانداوە ..
(ڕەجائی کوڕی حەیوە): ئەبێت پەیمان دووبارە بکەنەوە ئەمە فەرمانی خەلیفەیە، پەیمان بدەن بەو کەسەی کە ناوی هاتووە لەم نووسراوە.
ئینجا یەک لە دوای یەک پەیمانیان نوێ کردەوە، دوای کەبینیم هەمووی پەیمانیان دوەبارە کردەوە گووتم ...
(ڕەجائی کوڕی حەیوە): بەداخەوە خەلیفە کۆچی دوایی کردووە .....
اناللە وانا الیە راجعون، وە نووسراوەکەم بۆیان خوێندەوە کە گەیشتمە ناوی (عومەری کوڕی عبدالعزیز).

(هیشامی کوڕی عبدالملک): هاواری کرد نا بەخوا (بەیعەت_ پەیمان) ی پێ نادەین .
(ڕەجائی کوڕی حەیوە): زۆر باشە کەواتە منیش لەسەرت ئەدەم سەرت ئەپەڕێنم .
خۆشی بۆ خەلیفەی ئیمانداران (سلیمان کوڕی عبدالملک) کەوا خۆی کریەوە لەلای خوای گەورە وە خەڵک بەوەی (عومەری کوڕی عبدالعزیز) کرد بە خەلیفە لەپاش خۆی ......
خۆشی بۆ دەستە ڕاستی سەر ڕاست (ڕەجائی کوڕی حەیوە) کەوا ڕاست گۆیی دەرکەوت چۆن ئامۆژگاری خێری بۆ خەلیفە کرد .....
ڕەحمەت و بەزەیی خوای گەورە لێت بێت ئەی وەزیری سەر ڕاست (ڕەجائی کوڕی حەیوە).

لە کۆتایی

داواکارین لەخوای گەورە سوودی هەبێت بۆ موسوڵمانان و ببێتە هۆی پەند و ئامۆژگاری و ئیمان زیاد بوون و بەهێزی دڵەکانمان لەسەر ئیسلام و تەوحید و لاالە الاالله زیاتر بتەوبونی و خۆراگریمان لەسەر ڕێبازی پێغەمبەری ئازیز (ﷺ) و هاوەڵ و تابعین و پێشینەکانی ئیسلام پێ ببەخشێت، با ئێمەش چاو لەم کەلە پیاوانە بکەین کە ئەوانیش وەکو ئێمە مرۆڤ بوون، لە خوێن و گۆشت و ئێسقان دروستکرابوون، بەڵام ئەوان خۆیان و نەفس و گیان و خۆشی دونیایان کردبوویە قوربانی دینی الله تعالی، خەمیان تەنها ئەوە بووە الله لە خۆیان ڕازیبکەن، بۆیە کە ئێمەش خۆمان پێ موسوڵمانە باچاویان لێبکەین نەکەین ڕێگەی ئەوان وون بکەین هاوار بە حالمان گەر بۆ الله تعالی نەژین و خۆمان تەسلیمی نەکەین. بۆیە با ئێمەش بۆ الله ژیان و مردن بکەین ئامانجمان تاکو دانەبڕێن لە ڕێگایان و لەو ڕێگەیەوە بگەینە بەهەشتی پڕ لە نازو نیعمەت. امین.

لە دوعاکانتان بەندەی هەژار بێبەش مەکەن.......

بەندەی الله: عبدالله خاکی

مافی بلاوکردنەوەی بۆ هەموو موسڵمانانە

{ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ }

پـێـرســت